

DOMOLJUB

Izšla vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 00 v.) — Spisil in dopisil se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulice šte. 2. Huročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulice št. 2.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❁

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna petivtrata (šestina „Domoljubove“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Četovni promet poštno-hranilničnega urada šte. 824.797.

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 24. Januarja 1907.

Leto XX.

Manj uradnikov.

Dr. Žitnik je v državnem zboru zadel pravo, ko se je šlo za zvišanje uradniških plač. Rekel je namreč, da je uradništva preveč; naj ga bo manj in potem po tudi lahko boljše plačano. S temi besedami je zadovoljen tudi slovenski kmet. Treba je pa odgovoriti, kako naj se zmanjša uradništvo. Najprej bi morali seveda res delati ob uradnih urah; tu vlada čisto grozna lenoba. Dalje bi se moralo odpraviti vse nepotrebno pisarjenje; vse delo bi moralo biti bolj enostavno in priprosto. Če se za en vinar zmoti kak davkar, je na pr. toliko pisanja semintja o njem, da se drago plačanega lepega uradniškega časa porabi za stotake. Tudi pri politički gosposki je silno veliko čečkanja; čim več jih je, tem hitrejše bi morali delati; zdaj je pa ravno nasprotno res: čim več jih je, tem bolj počasi gredo stvari naprej. Treba bi bilo pa tudi razbremeniti urade s pametnimi postavami. Ta silna raznovrstnost davkov zahteva cele jate uradnikov. Ko bi bili davki enostavnejši in pravičnejši, bi bilo vse lažje. Najprimernejša razbremenitev bi pa bila, ko bi se povečala samostojnost deželam, zlasti pa občinam.

V tem oziru opozarjamo danes na mesto važno zadevo. Koliko pravi bi se lahko poravnalo pred občinskimi močmi, ki zdaj stanejo silo denarja in pri katerih se posebno dobro godi advokatom! Seveda bi morala postava to določiti. V naši državi imamo že težko postavo, potrjeno dne 21. sept. 1869. Ta pravi, da so pravnice poravnave, ki se sklenejo pred občinskimi zaupniki, toliko veljavne, kakor če bi bile sklenjene pred sodiščem. Poravnati se morejo za denarne tirjatve do 600 K ali pa za premožne stvari do te vrednosti. Ta postava pravi, naj vsaka dežela v svojem deželnem zboru posebej določi, kako in kje naj se ustanove taka poravnalna občinska sodišča. V naših slovenskih deželah se seveda ni nič zgodilo. V Galiciji so pa na primer sklenili tako postavo dne 6. marca 1875 in ukazali, naj v vsaki občini, ki ima nad 4.000 prebivavcev, ustanove pomirjevalno sodišče; dotične zaupnike voli občinski odbor in sicer najmanj tri. Ta postava je pa ostala od najnovejšega časa na papirju. Še-le prav zadnji čas se je po Marijinih družbah jel širiti zmisel za to važno ustanovo.

Tudi po drugih deželah so ostala občinska poravnalna sodišča brez po-

mena. Deželni zbori se niso brigali zanje. Taka je, kakor z notarji. Kmečka zahteva, naj se odpravijo notarji, se ne more izpolniti, dokler imajo notarji toliko politične moči, da to lahko preprečijo. Ali pa z deželnimi zavarovalnicami? Toliko časa jih ni, dokler nimajo agentje in delničarji zavarovalnih družb prvo besedo v politiki. Ali pa z lovom? Dokler lovci vladajo, bo vedno divjačina več od kmeta. Tako je tudi s poravnalnimi občinskimi zaupniki. Najhujše se jim ustavljajo liberalni advokati. Poudarjamo liberalni, ker med krščansko mislečimi advokati imamo res prave bisere poštenja in nesebične ljubezni za vsestransko pravico. Imenovana postava je pa tudi sama na sebi zanič. Občinski zaupniki smejo pač poravnati spore, t. j. če sta obe stanki, ki sta si nasprotni, zadovoljni in vrh tega še za premožne stvari. Zato so kmetje že nebrojkrat zahtevali, naj se da občinskim sodiščem več pravic. Dunajska vlada je l. 1894. predložila gosposki zbornici postavo, ki se nekoliko ozira na to željo. Ta reč se je pa vlekla toliko časa, da je šele pred dobrim tednom prišla v državni zbor. Tam se je nekoliko izpremenila in zdaj pride zopet pred gosposko zbornico.

Če ji ta pritrdi, se potem predloži cesarju v potrjenje. O ti postavi bomo še pisali in podučili vse slovensko ljudstvo o njenem pomenu, pa tudi o njenih napakah. Za danes omejamo samo poglobitve reči.

Kako in kje naj se nastavljajo občinska poravnalna sodišča, imajo določiti deželni zbori. Pravico bodo imeli sklepati poravnave o denarnih zahtevah in sporih za premične stvari, o določitvi mej in o služnostih na posestvih, o stanovanjskih služnostih, o posestnih pravicah in o razžaljenju časti. Zdaj je torej res več pravic danih tem sodiščem. Hkrati je rečeno, da mora vsak, kogar to sodišče povabi, če noče ali ne more priti, vsaj en dan prej to naznati; sicer se lahko kaznuje do 5 K. Seveda, kdor ne bo hotel priti, ga nihče ne bo mogel siliti; samo naznati bo moral, da ga ne bo, pa bo poravnave konec. V tem oziru bo treba še temeljitih izprememb, preden bodo taka občinska sodišča dosegla svoj namen. Veseli nas, da so v postavo privzeta tudi razžaljenja časti. Te reči je vedno več tudi na kmetih in pravde v tem oziru požro ogromne svote.

Če bi se misel občinskih poravnalnih sodišč prav izpeljala, bi se sedanja sodišča znatno razbremenila in s tem bi se mnogo pomagalo, da bi se lahko zmanjšalo sedanje preveliko število uradništva.

Izobrazbi.

Začetek političnih strank na Slovenskem.

Do l. 1868 imamo Slovenci še vedno eno politično stranko, h kateri so pripadali vsi tedanji vplivnejši možje, naj omenim le dr. Bleiweisa, dr. Tomana, Sveteca, dr. Costo itd. A žalibog bili so ravno voditelji glede glavne točke narodnega programa iz l. 1848 nejeadini, namreč glede zedinjenja Slovenije. Eni so bili za narodno, drugi za deželno avtonomijo. In zato ni čudno, da se je ta neednost pokazala tudi bolj v odločilnih trenutkih. Morda bi se bilo dalo kaj doseči, a tako niso prišli Slovenci s svojimi opravičenimi zahtevami nikamor. Ostalo je skoro vse pri starem. Storilo se je veliko za narodno probujo, kajti orati so morali v tem oziru ledino, a mlajši, vročerkvni narod ni bil zadovoljen. Vrhutega so se držali Bleiweisovega gesla: vse za vero, dom, cesarja. Mlajši so pa videli le dom, le narodnost. Zato so si ti ustanovili svoje glasilo »Slovenski Narod« l. 1868 v Mariboru, ki je izhajal trikrat na teden. Toda kmalu so pokazali, da jim ni samo za narodnost, da hočejo širiti tudi liberalizem med Slovenci. Napadali so narodne voditelje, a zraven tudi sejali seme, ki naj bi zrastle in rodilo liberalne ideje med ljudstvom.

Toda, delali so počasi, previdno, tiho, a lahko rečemo z uspehom. Dr. Costa in tovariši so hitro opazili rastoči vpliv »mladih« in zato so l. 1869 že ustanovili nekako politično društvo, »katoliško družbo v Ljubljani.« Tudi v Mariboru in Gorici so ustanovili enaki društvi. Že l. 1873 je pa začel izhajati proti »Slov. Narodu« katoliški list »Slovenec«, ravno tako trikrat na teden. Bilo je to neobhodno potrebno. »Novice« so bile v prvi vrsti namenjene za kmetijske in rokodelske stvari, in le malo prostora je bilo v njih za dopise »starih«. Tega leta so si stali prvič pri državnozbornih volitvah nasproti kandidati dveh slovenskih strank: katoliške in narodne. Kako je prišlo do tega?

Zdi se mi, da je bilo takrat ravno tako, kakor je sedaj na Štajerskem. »Narodna stranka« se je ustanovila pravzaprav brez pravega lahko umljivega vzroka. Laž je, da se je ustanovila proti celjskim prvakom, ali celo proti »Domovini«, ampak ustanovila se je proti katoliškemu gibanju na Štajerskem. Toda o tem pozneje.

»Slovenski Narod« je pisal tako pohlevno, da mu je bilo težko kaj očitati. In imel je tudi mnogo pristašev med duhovščino. A vendar je že tičalo zadaj sovražstvo do katoliške cerkve. Kako lepo vprašuje leta 1870:

»Kateri stranki naj bi se pridružili, ali oni katero reprezentuje (zastopa) »Volksfreund« (»Ljudski prijatelj«) in katero »Vaterland« (»Domovina«, ki izhaja še sedaj) pobija; ali pa bi šli za onimi, kateri kažejo na reforme (spremembe), kakor Michelis, Döllinger in dr., ali pa bi morebiti bolje pogodili, ko bi šli za stranko jezuitsko? Kolikor mi poznamo večino slovenskega pridnega duhovništva, ne ugajalo bi jim slednje.«

Se dandanes liberalci, oziroma njih časopise, najbolj napada jezuiti. Zakaj? Zato, ker se jih boji. Vedo namreč dobro, da jezuiti v cerkvenih vprašanih niso površni, ampak, da jih temeljito študirajo, in tudi najbolje zagovarjajo. Vedo tudi, da jezuiti liberalne namene največje razkrinkajo, ter tako pokažejo katoličanom liberalce v pravi luči.

»Slovenec« pa ni imel samo namena brniti katoliško cerkev in stare zaslužne voditelje Slovencev, ampak hotel je zopet slogo in mir doma. Vedno je povdarjal, da je to mogoče in silno potrebno. Pa »mladi« okrog »Slovenskega Naroda« so se čutili že precej močne, ali pa niso hoteli sprave. Le pogledimo, kako ošabno pišejo l. 1874:

»Ali asceti naj ne silijo nas, da bi tudi asceti (zatalevalci, krotilci samega sebe) bili, in to ascetiko v politiko nosili. In siliti so pri nas hoteli vsakega, da se mora jim izpovedati, prej nego sme narodno politikovati ali v jeziku naroda dopisovati. Istotako ni res, da bi mi grajali narodno duhovnostvo, ne, kolikor je res narodnih duhovnikov, mi jih spoštujemo, grajamo le jezuitske duhovnike, ki niso v prvi vrsti narodni, nego bi narod radi za svoje namene zlorabili in, da bi to lažje dosegli, hočejo prej vse, kar se vse klanja slepo njim, »prvorojenim sinovom sv. cerkve«, kakor se v svoji popovski oholosti in gospodstva-željnosti sami med seboj imenujejo.«

Psoval je »Narod« že leta 1874. Povedal je tudi, kakih duhovnikov si želi: Duhovnik mora biti v prvi vrsti narodnjak, a šele potem duhovnik. Narodnost je torej prva, potem šele pride vera. Tudi ni zadovoljen, da bi »jezuitski duhovniki« narod v svoje namene zlorabili, to se pravi, da bi poučili slovensko ljudstvo, da ne sme biti le pobožno doma in v cerkvi, ampak tudi javno, pri volitvah.

Kako prav je imel »Slovenec«, ko je pisal leta 1875:

»Komu ni v spominu tisti nesrečni čas, ko se je rodil narodni razdor in je list liberalnih Slovencev začel psovati najodličnejše rodoljube slovenske in svoje predale politiki s sa-

mimi škandali. To je zdaj nekoliko potihnilo in reči smemo, da se je to najbolj zgodilo po prizadevanju »Slovenca«, ki je neprestrašeno zavračal in izpodbijal omejene psovke. A sloge, po kateri srčno hrepene vsi pravi rodoljubi, še nismo dosegli, in je tudi ne bodedo, dokler si bodo načela tako nasprotna, kakor so si načela naša in načela nasprotnega liberalizma, ki meni, da je dospel na najvišjo stopinjo, kadar najhujše zatira katoliško cerkev. Naša naloga tudi v prihodnjem letu bo pojasnjevati in opisivati Slovencev ta napačni liberalizem in njegov gnjil sad ter na ta način pripravljati pot odkritosrčni in resnični spravi na podlagi nikdar ne omahljivih, na božje in človeško pravo se opirajočih načel.«

Res, dokler bodo načela tako nasprotna, kakor so med liberalnimi in katoliškimi nazori, je vsaka sprava nemogoča. Koliko si je prizadeval »Slovenec«, da bi prišlo do sprave, a vse zastonj. Na Goriškem se je posrečilo doseči mir, kjer sta si bila »Soča« in »Glas« ravno tako v laseh, kakor »Slovenski Narod« in »Slovenec«, toda za koliko časa? Dandanes imamo zopet stare liberalce in pomlajeno katoliško stranko na Goriškem. Kako naj dva politično skupaj delujeta, če v glavnih vprašanih, v verskih, nista edina? Če se eden bori proti Kristusu, ga hoče prognati iz človeške družbe, dočim mu drugi hoče dati med narodi tisto veljavo, kakor mu gre kakor našemu Bogu. Kako jasno je to pokazal dr. Šusteršič v svojem govoru na II. katoliškem shodu rekoč:

»Boj zoper Kristusa in njegovo cerkev se vleče neprestano skozi vsa stoletja po Kristusovem rojstvu. Konstatirati nam je, danes, da je ta boj bolj političen. Politična arena (bojišče) je torišče kjer se ta boj bje skozi vsa stoletja. Iz političnih ozirov je divjal Herod, iz političnih vzrokov so preganjali kristjane rimski cesarji, iz političnih vzrokov je prišel razkol v cerkev, iz političnih ozirov so se herezije (krivoverstva) podpirale itd.«

»Ne da se tajiti, v javnem življenju se bje ta boj in se bode tudi izvojeval. Tukaj se gre za veljavo vere v javnem življenju in ravnno tega se sovražniki najbolj boje; zato so iznašli formulo: vera je privatna stvar.«

Jaz bi šel še dalje in rekel: Javno življenje tvorijo pa pred vsem časopisi. Najbolj se bje ta boj po časopisih in po časopisih se bo tudi izvojeval. Proč z liberalnimi, brezverskimi časopisi!»

Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR.

Poslanci pridno delajo. Zopet moramo pisati o par dobrih postavah, ki so jih sklenili. Poprej so se par let kregali med seboj Čehi in Nemci in Slovenci in drugi, zato so pa vse stvari zaostale, sedaj ko imajo samo še par dni časa pa hite, da spravijo pod streho kar je mogoče. Še Nemci, ki so vedno godrnjali in se kregali na Čehi in Slovence, kako so požrešni, sedaj delajo. Važna postava, ki je bila pretekli teden sklenjena in ki bo naredila veliko dobrega, ko se je bodo ljudje navadili, je postava o občinskih poravnava h.

Koliko stroškov so imeli ljudje vedno zavoljo različnih tožba in pravic. In vendar se večkrat ni šlo za drugega kakor za to, kdo ima prav. Mnogokrat se je za ped zemlje zatožilo tisoče in tisoče kron. Sedaj so poslanci sklenili: Prepriji zaradi denarnih terjatev, zaradi mej med zemljišči, zaradi kake pravice na drugem posestvu (poti ali vodnjakov) se lahko rešijo pred županom. Seveda, če kdo ni zadovoljen s to razsodbo, gre lahko potem še k sodišču. Župan lahko pokliče tudi geo-

metra (inženirja), da zmeri meje. Župan razsoja tudi prepire zaradi razžaljenja časti. To je tudi važno. Od sedaj bo treba še bolj paziti kake ljudje bodo prišli za župana, da bodo imeli zaupanje vseh ljudi. Županom bo že list »Občinska Uprava« pojasnil njihovo delo. Da je ta postava dobra, kaže tudi to, da so se takoj združili češki in nemški advokati in so skupaj zabavljali čez njo. Seveda gre jim za zaslužek. Med poslanci je tudi par sodnikov, ki so jako hvalili postavu, ker bo ljudem prahrnila mnogo stroškov in potov. Za postavu so z veseljem glasovali naši poslanci, proti njej pa liberalci.

VINSKI ZAKON.

Druga postava, ki so jo naredili poslanci, je postava proti ponarejanju vina. Koliko se sedaj popije ponarejenega vina! To je na eni strani slabo za pivce, ki za drag denar slabo pijačo dobé, po kateri jih drugi dan boli glava in želodec, na drugi strani je pa slabo za kmeta, ki vino pridela in ga potem ne more spraviti v denar. O tem so vedno tožili poslanci, ki so doma iz vinorodnih dežel. Sedaj je sklenjeno, da je ponarejena vina sploh prepovedano prodajati. Kdor se bo proti temu pregrešil, bo kaznovan z zaporom do 3 mesecev ali pa z globo do 1000 kron. Popolnoma ponarejena vina pa marsikdo še spozna. Toda popravljeno vino je že težje spoznati. Različni vinski trgovci dajejo namreč v vino različne stvari, da ga »popravijo«, največkrat sladkor ali pa špirit in take stvari. To se bo smelo še za naprej. Toda kdor bo to delal, bo moral naznaniti okrajnemu glavarstvu in tako popravljeno vina ne bo smel prodajati za pravo, naravno vino, ampak moral bo pivcu povedati, da je to popravljeno vino, petijot ali karsibodi. Da se bo pa na gostilničarje in vinske trgovce pazilo, bo dežela nastavila nekaj tvari, ki bodo smeli v vsako klet pogledati in preskusiti vino, če ni ponarejeno. — Koliko bo ta postava dosegla svoj namen, sedaj še ne vemo. Naši poslanci pa, ki so iz vinorodnih krajev, so že državnemu zboru rekli, da ne bo ta postava velikega pomena. Dr. Korošec iz Štajerske in Pfeifer iz Kranjske sta tako trdila. V par letih se bodo nasledki pokazali, potem bomo videli in če bo treba bomo zahtevali od naših poslancev, naj se postava še poostri, da bo kmet lahko spravil svoj vinski pridelek v denar.

POSOJILA VINOGRADNIKOM.

Poslanec Pfeifer in tovariši so vložili na vlado naslednjo prošnjo: Prišel je čas, ko treba vračati za obnovitev vinogradov dovoljena državna posojila. Mnogi vinogradniki pa ne bodo mogli vračati posojil, ker dohodki iz vinogradov večkrat ne pokrijejo stroškov za obdelovanje. Množe se troški za galico, žveplo itd., za delavce, kjer jih je sploh še mogoče dobiti. Najhujša trtna uš pa je toča, ki se vedno ponavlja, koder so izsekali gozde. Z ozirom na to je pač opravičena želja, naj bi vlada upoštevala ta dejstva ter revnim vinogradnikom olajšala povračila posojil, v posebnih slučajih naj bi vlada popolnoma ali vsaj deloma odpisala posojila. To naznanjamo našim dolenjskim vinogradnikom in se zahvaljujemo posebno poslancu Pfeiferju za njegovo skrb.

BELOKRANJSKA ŽELEZNICA.

Mislimo, da ni nobene zadeve v državnem zboru, ki bi se že toliko časa vlekla kakor ta. Naši poslanci vedno drezajo in opominjajo ministra in vprašujejo, kaj se je že zgodilo. Posebno poslanca Šusteršič in Šuklje. Poslanec Šuklje je zadnje dni zopet šel nad železniškega ministra, naj pove, kaj je sedaj z belokranjsko železnico. Minister mu je povedal vse težave,

ki so s to železnico. Mažari se ji namreč na vse načine opirajo, ker hočejo, da bi šle vse železnice iz Dalmacije skozi Ogrsko. Avstrijski ministri so sicer po lepih in dolgih govorih poslanca Šukljeja prepričani, da je ta železnica ne le, za Belokranjino potrebna, ampak tudi za Avstrijo sploh, ker bo ta železnica vezala avstrijske dežele z dalmatinskim morjem. Ravno zato se ji tudi Mažari upirajo. Toda Šuklje je dosegel toliko, da bodo avstrijski in mažarski ministri pri prvi seji, ki jo bodo imeli, govorili tudi o tej stvari. Potem bomo že poročali, kako bo stvar izpadla. Pa naj izpade sedaj, kakor hoče. Belokranjci morajo dobiti železnico, ker ta bo zanje največjega pomena. O tem smo pa tudi prepričani, če jo bo kdo dobil, bo to poslanec Šuklje, ki pozna Belokranjino in njene ljudi in tudi ve, od katerega konca je stvar treba prijeti, da bo šla naprej.

PREGANJANJE KATOLIŠKE CERKVE NA FRANCOŠKEM.

Središče svetovne pozornosti je v sedanjem času Francoska. Ves svet vneto in z napeto pazljivostjo pričakuje dogodkov in nadaljnega razvoja francoskega verskega boja. Tudi mi moramo obrniti vso svojo pozornost na sedanje žalostno preganjanje katoliške cerkve, ker tudi v naši Avstriji nam preti podoben verski boj, kakor ga bide sedaj Francoska, ako ne bomo pripravljani, da bomo z možno silo odbili naskoko, ki se poskuša in se bo poskušal tudi pri nas na katoliško cerkev. Francoska nam bodi v svarilen vzgled, kam moramo obrniti svojo pozornost, da se ne bo zgodilo kaj podobnega tudi pri nas, kakor v Franciji.

KDO JE KRIV SEDANJEGA ŽALOSTNEGA STANJA NA FRANCOŠKEM?

Velika krivda sedanjega žalostnega položaja zadene tudi francoske katoličane in francosko duhovščino. Francoski katoličani so se držali vedno tega napačnega načela, da nimajo oni v politiki ničesar opraviti. Isto velja o francoski duhovščini. Tako se je zgodilo, da so sedaj katoličani popolnoma politično nesposobni za zmago. Več nego trideset let se katoličani niso udeleževali kot stranka političnega delovanja. V javnosti so delovali iz ljubezni do bližnjega le iz požrtvovalnosti. Veliko neprecenljivo dobrega so storili njihovi šolski bratje, redovniki, usmiljenke, toda pri volitvah niso izdali vsi ti niti za en glas. In sedaj se pa maščuje ta napaka francoskih katoličanov, ko stoje tukaj nesposobni za politično delo, novinci brez sposobnosti. Vse drugače pa so njihovi nasprotniki. Ti imajo v rokah razširjeno časopisje, ki ga podpirajo iz javnih sredstev, na njihovi strani je vse šolstvo in vse novejšo francosko slovstvo. Za sabo imajo prostozidarje, ki razpolagajo z milijoni denarja v agitatorične namene, v njih rokah je postavodajalstvo, ki ga izpreminjajo od tedna do tedna, zadaj pa stoji cela armada mož, ki z bajoneti podpira zapovedi framasonov. Zanje dela nadalje vsa globoka npravna propalost, ki je dosegla svoj višek sedaj na Francoskem. Prezretji pa ne smemo tudi to, da so sedanji preganjalci katoliške Cerkve za ta boj nad vse sposobni. Saj so se povzdignili do najvišje moči v državi le s tem pogojem, da izvedejo uničujoče delo proti katoliški cerkvi in ki padejo isti trenutek s svojega vzvišenege mesta, ko se pokažejo preslabe za to delo. To jih žene izvršiti svojo peklensko delo proti Kristusovi cerkvi.

DELO NASPROTNIKOV.

Francoski framasoni so si izbrali zvito, hinavsko pot, da uresničijo svoje namere. Najprvo hočejo izrabiti za svoj boj francosko narodno samoljubnost s tem, da proglašajo pred

javnostjo postavu nad vse, kdor se upra postavi pravilo, on zaničuje veliki francoski narod, hoče ponižati pred svetom francosko državo. Pri tem pa delajo nalašč protiverske postavbe, od katerih vedo, da jih katoličani ne morejo priznati, ne da bi odpadli od svoje vere. — Tudi v cerkvenih stvareh hočejo povzdigniti posvetne ljudi nad cerkev, in jih s tem pridobiti za svoje delo. Njih namen je izbrišati iz francoskega naroda vsako misel na kaj verskega, božjega, nadnaravnega, odstaviti Boga in postaviti na njegovo mesto voljo francoske vlade. Tako razumevajo svobodo cerkve. Napis na denarju »Bog varuj Francosko« so odpravili, ker je Francoska neodvisna tudi od Boga. Sedaj premišljujejo, kako se bo v Franciji odslej prisegalo pred sodiščem, ker bodo tudi iz prisege odpravili Boga. Po tem potu gredo ti ljudje naprej. Boga so odstavili in sedaj je naloga, da odpravijo tudi rimskega papeža, vrhovnega glavarja katoliške cerkve. Tudi za to so dobili sredstva in sicer hinavščino, obrekovanje in obdolžitve, da je kriv vsemu boju rimski papež.

HINAVSKI NASTOP FRAMASONOV Z OBREKOVANJI IN Z ZVIJACO PROTI CERKVI.

Spoznali so francoski nasprotniki cerkve, da je največja ovira uresničenju njihovih zlobnih namenov edinstvo katoličanov, edinstvo škofov in duhovnikov in edinstvo z rimsko stolico. Spoznali so tudi, da s silo in z zaporom proti duhovnikom ne bodo ničesar opravili, ker bi se takoj ljudstvo uprlo, celo taki bi se dvignili, kateri niso nič kaj vneto izpolnjevali verskih zapovedij cerkve. Uvideli so nadalje, da je katoliška cerkev močna trdnjava, katere ne bodo drugače premagali, kakor z izdajstvom njenih braniteljev in voditeljev. Da bi to dosegli, postavili so si za svoje geslo: ločitev katoličanov, da bi tako razcepili njihovo moč. Predvsem pa hočejo ločiti francoske katoličane od sedeža sv. Petra, in to hočejo doseči s tem, da izpodkopljejo zaupanje katoličanov do papeža. Orožje, ki naj jim pomaga v to, je hinavščina in obrekovanje. Okrožnica papeža Pija X., ki jo je zadnji čas poslal francoskim katoličanom pa je odkrila vsem katoličanom in vsem trezno mislečim ljudem zlobne namene francoske vlade.

KAKO SE JE PRIPRAVLJALA LOČITEV KATOLIČANOV?

Najprvo so začeli boj proti redovom. Slepili so francoski narod z raznimi obljubami, koliko dobička bo prinesla državi ugrabitev samostanskega premoženja. Delavce so pridobili s tem, ker so jim obljubili velikanske svote iz oropanega denarja za starostno zavarovanje. Svetni duhovniki so mirno gledali to ropanje samostanskega premoženja, ker so se držali načela, da nimajo v politiki nič opraviti in ker so mislili, da se bo nasitila vlada s premoženjem katoliških redov. Toda kruto se je zmotila francoska duhovščina. Ko so oropali samostane, so segli po premoženju svetne duhovščine in so jo mislili s tem zatreči in uničiti. Ker so pa uvideli, da ne morejo izvršiti te namere z enim mahom, so poizkusili najprej odtrgati francosko cerkev od edinstvi z rimsko stolico in jo podvreči vladni upravi, jo razkosati v majhne družbe in potem košček za koščkom uničiti. Da bi se jim to posrečilo, so skušali dobiti zaupanje vseh stanov. Posvetne ljudi so hoteli pridobiti s tem, da so jim dali gospodariti po cerkvah in po cerkvenih poslopih. Duhovnike so hoteli ločiti od škofov s tem, da bi jih podvržli samo posvetni oblasti. Škofe hočejo ločiti od papeža, ker ga slikajo kot »tujo oblast«, ki ponižuje Francosko katera hoče imeti neodvisno francosko narodno cerkev. Pri tem računju se je francoska vlada kruto uračunala. Škofje od prvega

do zadnjega so izrekli edinstvo s papežem in vsa duhovščina stoji trdno in neomajeno na stališču njihovih škofov. Vlada je prišla v zadrego, kajti, ako hoče sedaj kaznovati vse nepokorne škofove in 40 tisoč duhovnikov, potem bo imela dosti opravila; ljudstvo se bo uprlo. Jako hudo za Francoze je tudi soglasna obsodba celega sveta glede njihovega početja s cerkvijo.

SEDANJI POLOŽAJ NA FRANCOŠKEM.

Vlada je javno bogoslužje že čisto onemogočila, toda duhovniki, ki vključ vsem postavam izvršujejo svoje dolžnosti, gredo nasproti vednim kaznim. Da je vzela vlada duhovnikom vsa župnišča, vse dohodke, to se še dá prenesti, ker verniki jih bodo gotovo podpirali. Hudo pa je to, ker je uporabila tudi vsa semenišča in zdaj nima o škofje zavodov, kjer bi se vzgajali bodoči duhovniki. Fransonji hočejo s tem doseči, da izumre katoliška duhovščina v Franciji in potem je njihov cilj dosežen. Toda to ne bo šlo kar tako hitro.

Francoski škofove so sklenili na sestanku, katerega se je udeležila večina francoskih škofov, da ne odienajo niti za las, čeprav bo morala francoska cerkev trpeti uboštvo in preganjanje. Vsa francoska cerkev je edina z rimsko stolico, naj se zgodi karkoli.

Pa tudi francoska vlada se bo morala umakniti, ker tako ne more iti dalje. Vlada veče začne zapirati škofove, ker se ne uklonijo postavi, se bo uprlo francosko ljudstvo. Tako je tudi z duhovniki. Postava je tu, da morajo naznanjati božjo službo, duhovniki pa ne menič se za postavu mašnicje dalje, ker jim je svetejša ustanova Kristusova cerkev, kakor pa framsonska postava. Vseled tega bi jih morali sodniki kaznovati vedno huje po postavi, kar si pa ne upajo, ali pa jim mora postava dovoliti, da svobodno mašnicje kakor doslej. — Z vso pravico imenuje papež v svoji okrožnji postavo o cerkvenem premoženju roparsko postavu. Krivica, ki jo je storila vlada z ropanjem cerkvenega premoženja, je zares vnebovpijoča. Vlada se je polastila vseh mašnih ustanov, ki so gotovo last onih, ki so jih ustanovili. Kaj je to družega, kakor navadno ropanje! Po cerkvah je mnogo krasnih daril, ki so jih verniki iz hvaležnosti Bogu in Mariji poklonili. Koliko so vredna dragocena darila ki se bleste v svetovnoznamenem Lurdu ob stenah cerkve! Zlata in bisero v vernikom ni zdelo škoda, da so jih darovali Mariji za preieto zdravje. Iz celega sveta so znosili ta darila Mariji in zdaj pride framsonska vlada, ter hoče vsa ta darila prodati na dražbi onemu, ki ji bo več ponudil. Tako dela pravična, svobodna postava! — V Parizu ponujajo slavno cerkev Srca Jezusovega za g'edišče. A vendar za cerkev ni dala vlada niti vinarija, in sedaj jo je vzela vlada v svojo last. Velik vzrok temu položaju je tudi brezbriznost katoličanov. Velika večina francoskega naroda prav nič ne izpolnjuje verskih dolžnosti. Iz šole so vrgli krščanski nauk, starši se niso brigali za otroke in tako je večina ljudstva vzrasla brez verskega poduka. Kar jih je hodilo k duhovniku v cerkev, da jih je učil, se je to zgodilo le za prvo sv. obhajilo. Pozneje se navadno ne sliši več o Bogu in večina ne sprejema več svetih zakramentov.

Listek.

Prstan in nesreča.

(Tirolska povest. — Po Seb. Riegerju pridedil Marian.)

II.

Par dni pozneje je bilo na Polianah veliko hrupa. Truma vojakov je bila prišla v vas. Dvoje beguncev so iskali in pretaknili so vsak kot in vsak grm. Popraščevali so tudi ljudi. Ta ali oni je rekel, da jih je videl: Dva bradata moža v sivih hlačah in belih jopičih in puške čez rame. Vojaki so iskali in iskali, našli pa niso ničesar. Odšli so praznih rok kakor so bili prišli.

Isti dan proti večeru je šla stara Piskovka na njivo, ki je bila pod gozdom morda kake pol ure od vasi. Naenkrat je stopil prednjo bradat, poldivji možki v raztrgani in zamazani obleki.

»Jezus, Marija, Jožef!« je zavpila starka. »Begunec!«

»Tiho bodite in ne ropotaite,« jo je miril bradač; »nič hudega vam ne storim, Piskovka! Pač pa vam imam nekaj sporočiti.«

Starka se je umirila in vprašala začudeno:

»Kaj? Ali me poznaš?«

»Kaj bi vas ne,« je dejal možki in se nasmel. »Staro ropotuljo vsakdo pozna. Vi seveda mene ne poznate več. Sem se pa tudi izpremenil. Vraže se mi godi, veste, in nihče ne bi toliko pretrpel, kot sem jaz. — Ali ne poznate Špeharjevega Jošta?«

»Kaj Špeharjev Jošt si? — O, Jošt, ki je moral z našim Tadejčkom. — Bog mu daj dobro — v vojake?«

»Da, nikdar ne bi bil šel! — Pa kaj! — In ravno od Tadeja vam moram sporočiti . . . Pri njem sem bil, ko je umiral,« je rekel begunec.

»Pri njem si bil? Povej, Jošt, brž pripoveduj!« Starka je povpraševala radovedno in govorila skoro na ves glas, da se je begunec plašno ozrl okrog sebe, in si brisala s predpasnikom krmežliave oči.

»Povest je kratka,« je nadaljeval Jošt.

»Pri Magenti smo bili in streljali v sovražnika prav po vojaško. Naenkrat, kakor bi trenil, je krogla zadela Tadeja, in padel je na obraz. Skočil sem brž k njemu, ga obrnil in videl sem, kako mu je iz prsi, ravno iznad srca, curljala kri . . . Dvignil sem ga in ga zanesel iz vrste pod bližnje drevje, sicer bi ga bili še potentali . . . Tam je kmalu začel umirati. Malo poprej je še jokal in mi naročal, naj vas, ko pridem domov, vse lepo pozdravim, posebno mater, je rekel. Tu vam pošilja v spomin svojo žepno uro.«

Starka je zajokala še bolj, ko ji je Jošt dal uro ubitega sina. Jošt pa je dejal s hreščočim glasom:

»Mislim in upam, da me boste lepo obdarili, ko sem vam prinesel tak lep spominek . . . Veste, že dostikrat bi jo bil lahko prodal in lepe denarce bi bil dobil zanjo. Zdaj bom dobil več kot je vredna . . . Neli? . . . He, he . . . niti beliča nimam v žepu, in povsod me zasledujejo, kakor divjo zver — — Taka je z begunci! . . .«

»Ne boj se, Jošt, te bom že nagradila in še dobro! . . . Oh, daj, daj, pripoveduj naprej o Tadejčku! Kaj je še kaj rekel?«

»Tudi svoj poročni prstan mi je dal in me prosil, naj ga izročim Jerici, njegovi dobri ženi. Njo tudi zelo lepo pozdravlja in jo prosi odpuščenja za vse, karkoli ji je storil žalega.«

Tedaj se je Piskovki naenkrat spočil obraz v grde in čudne gube.

»Kje imaš prstan?« je vprašala hlastno. Begunec je segel v žep in ji pokazal zlati obroček. Piskovka ga je ogledovala. Oko ji je

zažarelo v ognju sovraštva in jeze, ko je na notranji strani zapazila urezано Jeričino ime. Nekaj časa je molčala. Po vsem životu se je tresla, ker je bila silno razburjena. Naenkrat ji je šnil preko ust tajinstven, hinavski nasmeh. Zlodejska misel ji je prišla v sivo butico . . . »Ko bi imela poročni prstan pokojnega sina v svoji posesti, morda bi ž njim zagodla Jerici pesem, ki bi mladi golobičici zvenela po ušesih celo življenje. E, to bi ne bilo več življenje, ker bi se morala ločiti od Jelaria . . . He, le pogum; vse je treba natanko in verjetno sestaviti — pa bo šlo . . .«

Ta misel se je porodila v starkini glavi, in takoj je bila misel načrt, premeteno zasnovan. Z mrzlično razburjenostjo je rekla starka beguncu:

»Slabo boš opravil s prstanom pri Jerici. Vedno je sovražila Tadeja in takoj po njegovi smrti je vzela Jelaria . . . Pliunila bi ti na prstan, bodi prepričan, in bi te poglala pri vratih, odkoder si prišel . . . Ali pa bi te morda naznanila pri sodišču, da bi imel še sitnosti. Kdo ve? . . . Zato, bodi pameten! Meni daj prstan! — Lep spomin mi bo. — Dal pa mi ga ne boš zastoj!«

Begunec je pomišljal.

»Hm, hm! . . . Obljubil sem Tadeju, da izročim prstan Jerici in ji povem vse, kakor mi je velel,« je rekel.

»Jošt, bodi pameten,« se je hlinila starka dalje. »Povem ti, da prstan za Jerico nima nobene veljave. Z gnusom ga bo vrgla od sebe . . . Na novo je poročena in noče niti besedice slišati o Tadeju. Sai pravim; slabo boš opravil pri njej s prstanom in s sporočilom . . . niti vinarija ti ne bo dala za tvojo aliudnost. — Sicer pa tudi ne prideš k Jerici, da bi ne naletel tudi na Jelaria . . . Z njim pa se ne da šaliti. Če ga prime muha, te bo dal zvezati in zapreti. Ima dovolj hlapcev. Sai veš, da je na tvojo glavo razpisana nagrada, in Jelar se je gotovo ne bi branil . . .«

»Težka stvar,« je zamrmral begunec. »Če je tako, spravite prstan vi . . . Samo z denarjem ne hodete smeli preveč skopariti!«

»Ne boj se! Lahko boš zadovoljen,« je zagotavljal Piskovka. Vzela je prstan in ga skrila v nedrje. Okrog ust se ji je pokazal zopet oni zlodejski nasmeh.

»Kje bom dobil denar, da me nihče ne vidi,« vprašal je boječe Jošt.

»Zvečer, ko se stemni, ti ga prinesem semkaj. Tam-le dolj za plotom me počakaj!«

»Pridite pa gotovo in me nikar ne varajte,« je naročal begunec sumljivo. »Veste, Piskovka, slaba bi se vam godila, če bi me. Begunec je v svoji zbežanosti in obupnosti vsega zmožen.«

»No, no, le brez skrbi,« je šennila starka. »Tako slaba in grda nisem . . . Smiliš se mi preveč . . . Toda kam pa jo boš krenil potem z denarjem? — Olej, Jošt, da takoj izgineš iz naše okolice! Takoj veš! Niti minuto nisi varen tu pri nas pred zasledovalci. Precej bi te imeli. — Sai si videl, kako so vojaki danes povsodi vohali.«

»Niti prišel ne bi bil sem, da me ni prignala sila,« je mrmral Jošt. »Seveda bom izginil brez sledu . . . Pred štirinajstimi dnevi sem ubežal v Villanfranki in zelo slabo se mi je godilo od tedaj. . . . Brez prave obleke, brez jedi, brez denarja, zasledovan povsod se skrivam pred zasledovalci v vednem strahu, da me ne zvohaio. Oozd in gorske čeri so moje domovanje. Pasje je tako življenje . . . Neki tovariš, ki je tudi ubežal z menoj, se je predvčerajšnjim ločil od mene in jo krenil na Bavarsko. Brez okroglega v žepu je pa tudi na Bavarskem reva. Zato sem se pripil domov na Poljane, da bi dobil kaj pod palec . . . Za uro in prstan sem zaslužil lepo plačilo. Ko mi

ga izplačate, jo mahnem na Bavarsko ali pa v Švico. Potem sem na varnem.»

»Na Bavarsko, Jošt, na Bavarsko,« je prigovarjala Piskovka. »Tja je mnogo bližje. Trideset goldinarjev ti bom dala; ž njimi se boš preril lahko daleč. Med potjo si poišči kako delo! . . . Par let boš že moral ostati v tujini; ko pa zaveje tod drug veter, pridi domov!«

»Kar po denar lepo stopite! Brž pridite, vas bom počakal, kakor pravite, doli za plotom. Še malo prošnjo, Piskovka! Prinesite mi tudi kaj za pod zob, ker sem silno lačen. Pozabil sem skoro, kdaj sem zadnjikrat jedel.«

»Ze prav, Jošt! . . . V ruto ti bom zavila kruha in slanine. Za par dni bo zadostovalo, potem boš pa na Bavarskem. Sedaj grem, v eni uri bom nazaj. Le skrij se, da te kdo ne vidi.«

V eni uri se je Piskovka vrnila in prinesla beguncu obljubljeni denar in jestvine. Jost se je zahvalil in je po kratkem slovesu izginil naglo v gozd. Piskovka pa je stopala zamišljena v satanske načrte proti vasi . . .

III.

Da je Piskovka begunca tako silila k nujnemu odhodu, zato je imela svoj vzrok. Čim prej se ga je hotela iznebiti. Imela je sedaj v glavi zasnovan načrt proti svoji nekdanji snahi. Tisto noč je kovala zlodejski naklep dalje. Predla je mrežo najgrozovitejših, najnesramnejših laži, in ni prišel spanec na njene oči prej, predno ni pretresla vsih mogočih slučajnosti in okoliščin, dokler ni vsak člen verige natanko segel v drugega. Vse je bila zamislila z veliko, skrbno natančnostjo.

Drugi dan popoldne so bili vsi Jelarjevi posli zunaj na polju. Jerica je bila ostala sama doma. Na gredici pred hišo je plela in čistila zelenjavo. Naenkrat se je prikazala za vrtno ograjo siva glava stare Piskovke. Jerica, ki je imela, odkar se je poročila z Jelarjem, pred starko nepremagljiv strah, se je zelo prestrašila in je hotela v hišo. A starka jo je prehitela. S hreščecim glasom jo je ogovorila in se vedla zelo prihuljeno in hinavsko:

»Snalta, dobra snaha, daj, počakaj še malo. Imam ti povedati nekaj važnih novic.«
Ko je slišala Jerica pikro besedo »snaha«, ji je občila obraz hipna rdečica. Odgovorila je odločno:

»Nisem več vaša snaha. Tudi me ne zanimajo mnogo vaše novice.«

»Ha, ha, ha . . . Ne tako, dragica! Novice moraš poslušati, če se tičejo ravno tebe. — Najprej ti izročim lep pozdrav od tvojega moža!« . . .

Starka se je zasmejala odurno, zlobno.
»Od moža? Lažete,« se je jezila Jerica.
»Bernard vam ni izročil pozdrava zame.«

»Kaj govoriš, ko ne veš? Kdo ti pravi kaj od Bernarda? . . . [Saj ni Bernard tvoj mož! . . . Tvoj mož je naš — Piskov Tadej! . . . Ha, ha, ha! Ne veš še, golobčica!«

Jerica je zardela. Bilo ji je, kakor bi ji kdo pritisnil v lice žarečo železno ploščo. Jezno je hotela nekaj odgovoriti, pa se je premislila in rekla mirno:

»Piskovka, molčite raje in se ne norčujte z menoj! Tadej naj počiva v miru!«

»Seveda bi bilo zate najboljšje, da bi počival . . . Seveda, seveda! A Tadej živi! . . . Starki se je prikazal na obrazu zopet očuren, satanski nasmeh. Jerica se je stresla od strahu in jeze. Kakor strela iz jasnega so jo dirnile te besede. Boječe je pogledala starko in zaprosila:

»Za božjo voljo, Piskovka, ne mučite me! Kaj vam je prišlo v možgane, da tako govorite?«

»Aha! Meša se mi, praviš? . . . O ne; pri tisti sem, kakor ti! . . . Kar ti pravim, je res!

. . . Seveda ti ne gre v glavo, pa ti bo že šlo! Čakaj, da povem! — Včeraj si gotovo videla, kako so vojaki iskali nekega begunca . . . Ta ni bil nihče drugi, kakor naš Tadej . . . Danes ponoči je prišel domov k meni . . . Lahko si misliš, kako sem se ga ustrašila.«

»Jezus, Marija,« je zaklicala Jerica. Vsa se je tresla od razburjenosti. »Nj mogoče, ni mogoče! Tadej je umrl. Dobili smo njegov mrtvaški list od gosposke, jasen, neovrgljiv dokaz, da ga ni več med živimi! . . .«

»Le ne prenašlo,« jo je zavrnila Piskovka mirno. »Ali ne veš, da v vojski večkrat nastanejo zmede, zmešnjave. Vojaka lahko zamenjajo z drugim. Misli si tako-le: Kanonska kroglja odbije komu glavo. Po bitki nihče ne ve, kdo je oni nesrečnež . . . Pogledajo samo, kaj ima mrtvec pri sebi. Iz dobljenih stvari jim sklepaio potem, kdo je bil. In veš, da se pri tem lahko pošteno zmotijo.«

Jerica je plašno poslušala. Ničesar se ni prav zavedala, a besede starkine so se ji zdele mogoče, — verjetne. Starka pa je nesramno lagala dalje:

»Ravno s Tadejem je bila prav taka pomota . . . To tudi veš, da je bil Tadej zelo zvit buča . . . Stroga pokorščina pri vojaki in poleg tega še grozovite bitke mu niso ugajale, in že precej prvi teden je bil sklenil, da ubeži o prvi priliki . . . Dolgo se ni dalo; šele v bitki pri Magenti se mu je posrečilo . . . Tadej je stal z enim tovarišem za grmom in strelal na sovražnika . . . Naenkrat je priletela kanonska kroglja in odbila tovarišu glavo . . . Ko je Tadeja minil prvi strah, mu je prišla v glavo lepa in zvita misel . . . Svojo knjižico in še nekaj drugih stvari je vtaknil mrtvemu tovarišu v notranji žep in jo urno neopažen popihal z bojišča . . . Pozneje so našli mrtvega vojaka, ležati za grmom. Ker je bil brez glave, ga ni nihče poznal. Iskali so po njegovih žepih in našli Tadejevo knjižico in druge stvari, ki mu jih je bil Tadej vtaknil.

Seveda so potem za gotovo mislili, da ubiti vojak ni nihče drugi, kakor naš Tadej. Zato so nam poslali tudi mrtvaški list. . . . Tadej je bežal čez obmeine planine in srečno prišel v Švico. Tam se je klatil par let. Povsod ga je zasledovala zla usoda, in nikjer se mu ni dobro godilo . . . Pred nekaj tedni pa se je sešel z nekaterimi drugimi avstrijskimi begunci, ki so bili tiste dni ubežali od regimenta . . . Sila je uboge begunce preganjala povsod in zato so sklenili, da obiščejo, naj velja kar hoče, svojo domovino. A zasledil so jih in jih začeli preganjati kakor divje zverine . . . Sinoči pa je prišel Tadej pod moje okno, mi vse povedal in me s povzdignjenimi rokami prosil denarja . . .«

Jerica je stala preplašena in blede. Podobna je bila lepemu mramornatemu kipu. Vsa mreža ki jo je bila starka tako mojstrsko splela, se ji je zdela verjetna. Zato ni skoro prav nič dvomila o vsem, kar je pravkar slišala. Prepričana je bila, da je vse kar ji je Piskovka povedala, mogoče. Vendar se je še nekoliko branila in ustavljala. Boječe je kriknila:
»Moj Bog! . . . Saj smo dobili tudi Tadejevo obleko . . .«

»Seveda smo jo dobili. Obleko so imeli spravljeno v skladišču,« je lagala starka dalje. »Spomni se pa lahko, da prstana ni bilo zraven . . . Prstan je Tadej obdržal na roki . . . Včeraj pa, ko sem mu povedala, da si ga tako hitro pozabila in vzela Jelarja, se je silovito raztogotil. Bil je ves divji. Snel je prstan z roke in mi ga vrgel skozi okno . . . Tu ga naš — vračam ti ga za zvestobo, ki si jo imela do Tadeja.«

Starka ji je vrgla prstan čez plot . . . Jerica se je tresla kakor trepetlika. Pobralla je zmedena prstan in ga ogledovala. Bralla je svoje ime, ki je bilo še vedno razločno na no-

tranji strani. Sedaj ni bilo nobenega dvoma več. Glasno je zakričala uboga ženka:

»Mati božja, svetovalka ubogim, pomagaj mi!«

Vrgla je prstan zopet nazaj čez plot in divje zajokala:

»O Tadeju nočem ničesar več vedeti . . . Ne grem k njemu za vse na svetu ne . . .«

»Ha, ha, ha . . . Prišla bi tudi prepozno,« je zasikala Piskovka. »Tadej mi je naročil, naj ti povem, da noče nikdar več imeti s teboj opraviti . . . Preveč si mu bila udana . . . Takoj sinoči je odšel čez mejo na Bavarsko . . . Najbrže se vrne šele čez mnogo mnogo let, ali pa se sploh nikdar več ne povrne . . . Sprva ti grozne historije niti povedati nisem mislila. A vest me je preveč pekla . . . Bil bi prevelik in v nebo vpi, oč greh, če bi živela še nadalje kot žena ob Jelarjevi strani . . . Saj nisi — in tudi ne moreš biti — ž njim veljavno poročena . . . Da, ker Tadej še živi! . . . Vajin zakon ni veljaven in sploh zakon ni!«

Z obupnim krikom je planila Jerica v hišo. Piskovka pa je gledala nekaj časa za njo z velikim zadovoljstvom. Na ustih se ji je pojavil zopet oni satanski nasmeh. Oddahnila si je in z lobnim smehom se je zarezala:

»Zdaj imaš, pokojna golobčica! . . . Lepo si ugriznila v jabolko, črv pa se bode zagrizel v tvoje srce . . . Glej, da ti ga ne zgrize . . .«

Pobralla je prstan, ki je še vedno ležal na tleh, stisnila ga je v nedrje in se napotila proti svojemu domu. Dosegla je, kar je nameravala . . . Zlodej v podobi slabotne ženske . . .

(Dalje prihodnjič.)

Srednje šole v Avstriji. Letos je v Avstriji 244 gimnazij in realnih gimnazij, realk je 131. Gimnazijskih dijakov in dijakinj je 87.464, realčanov 45.165, srednješolcev sploh pa 132 tisoč 629. Čeških gimnazij je 35 na Češkem, 16 na Moravskem, 1 v Sleziiji, realk imajo Ceni na Češkem 25, na Moravskem 16, v Sleziiji nobene; v Sleziiji je ena poljska, v Galiciji 42 poljskih gimnazij in 11 poljskih realk. Ruskih gimnazij je 5 v Galiciji, realke nobene. Slovenci nimamo nobene čisto slovenske gimnazije in nobene realke. Srbsko hrvaških gimnazij je pet, 1 v Istri, 4 v Dalmaciji in 1 realka v Dalmaciji. Nemških gimnazij je 121, realk 43, italijanskih gimnazij je 6, realke 4, čistih rumunskih srednjih šol ni. Utrakvističnih gimnazij je 12, na Kranjskem in Štajerskem nemško-slovenske, v Bukovini nemško-rumunske in nemško-ruske, utrakvistična realka je ena.

Električna hiša. V New Yorku dovršujejo ravnokar po ameriškem mnenju »idealno zgradbo« — delo »Splošnega električnega društva«. Na tej hiši ni nobenega dimnika, ker elektrika nadomešča oglje in plin. V kuhinjah so postavljena električna ognjišča, a tudi sobe bi grela sama elektrika. Vrata se odpirajo in zapirajo, kadar se dotakne električnega gumba. Po celi hiši so izpeljani električni alarmni signali, tako, da sta vsak vlom ali tatvina nemogoča.

Okamenel. V bolnici v Wiesbadenu je umrl te dni neki 19-letni arhitekt, kateremu je truplo okamenelo. Slučaj, ki je čisto nenavaden, je vzbudil veliko pozornost. Bolnik ni mogel ganiti z nobenim udom in je končno v silnih mukah umrl.

Kurjava zastoj. »Kupil sem sedaj peč, pri kateri prištedim petdeset odstotkov kurjave.« — »Ah, predragi, kupi si še eno tako peč in bodeš prištedil vso kurjavo.«

Gosli nad vse. »Kaj je vam ljubše, gosli ali klavir?« — »Seveda gosli . . . Te lahko zagrabim in vržem skozi okno in vse je v redu.«

Razgled po domovini.

Kaj hočejo liberalci s svobodno šolo? Že večkrat smo razkrinkali namene svobodne šole. To pa liberalcem ni prav, ker oni so vneti zagovorniki svobodne šole. Ker nameni liberalcev niso čisti, zato liberalcem ni prav, da ljudstvu razjašnjujemo njih namere. Te dni je sveti oče izdal pismo, ki je jako spekle vse »svobodomiselnice«, med katere se prištevajo pri nas liberalci in socialni demokratje. V tem pismu govori papež tudi o svobodni šoli in pravi: »Svobodna šola kriče sovražniki cerkve, v resnici pa hočejo šolo odtujiti veri in z nasiljem iztrgati otrokom iz src Boga. Liberalci pravijo, da hočejo pravi in čist pouk brez predsodkov, sami pa delajo na to, da bi vstolčili v šoli sovraštvo do vsake vere. — Na tak način je označil papež namene naših svobodomiselnicev. Da so nameni svobodne šole res taki, nam dokazuje to-le: Med Nemci izhaja brezverski list »Wage«, in ta piše v svoji letošnji novoletni številki, kako naj poučuje svobodna šola. O Bogu naj bi se pisalo tako, kakor da bi bile to le sanjarije ljudi. Dobesedno pravi list: »Lesena klada zamorcev (zamorci namreč časte v svoji zmoti lesene klade po božje), živalski bogovi Egiptčanov, ljudozrske božanske pošasti Feničanov, — troedini bog krščanstva, to so vse le izrodki bozne, razburjene domišljije, plodovi strahu, ki jih je rodil strah pred nevidnim«. — Tako naj bi se torej poučevalo v svobodni šoli o Bogu in o veri v Boga. Naši liberalci in socialisti zahtevajo tako svobodno šolo. Gotovo ne vedo vsi, ki gredo za liberalci, kaj to pomeni. Zato je takim revežem treba odpirati oči. Drugim pa je treba napovedati neizprosno boj. Pri volitvah bodo skušali dobiti moči, da bi v državnem zboru dosegli tako svobodno šolo. Kdor je mož, bo šel v boj proti liberalcem in socialnim demokratom, ker ti so sužnji laži in teme.

Kdo je kriv preganjanja Cerkve na Francoskem? Eden »Domoljubovih« naročnikov naših na Francoskem nam odgovarja na to vprašanje tako: »Zalostna usoda je zadela francoske katoličane, toda krivda je na ljudstvu, ker je samo krivo te vnebovpijoče krivice ki se mu godi. Podobni so bili francoski katoličani evangelijskim devicam brez olja, nepripravljeni so bili. Za javno življenje, za politiko, za volitve se niso brigali, in sedaj je prišlo tako daleč.« Tako naš naročnik. Ali se ne zna kaj takega pripetiti tudi nam, ako bi mirno opazovali delovanje in gibanje sovražnikov zlasti ob času volitev. Naši liberalci imajo v svojem programu točko: ločitev cerkve od države. Za to ločitev se ogrevajo po svojih listih in jo bodo, če pridejo v državnem zboru do moči skušali tudi izvesti. Pred tednom je predaval mladi liberalni advokat dr. Novak v ljubljanskem »Mestnem domu« liberalnim gospod ravno o predmetu cerkev in država. Ta mladi gospodek se je jako ogreval za francoske framasone in se čudil, da ni papež sprejel zahtev, ki so jih stavili brezverci cerkvi. Ta postava, katero obsojajo mnogi francoski brezverci, med njimi prejšnji ministrski predsednik Kombes, ki hoče zasužnjiti katoliško cerkev, taista postava ugaja dr. Novaku in drugim kranjskim liberalcem. Torej kaj naj pričakujemo od naših liberalcev drugega nego najhujše preganjanje cerkve. Da pa ne pride do tega, zato naj ljudstvo poskrbi meseca maja ko bomo korakali na volišče.

Državnozbornske volitve so še precej daleč, a vendar se liberalci že prav marljivo pripravljajo zanje. Hud boj se bojeval tudi pri nas na Kranjskem. Liberalci se bodo na

vso moč prizadevali, da spravijo na deželi saj enega svojih pristašev v državni zbor. A ljudstvo slovensko, ki še prisega na vero svojih očetov bo moralo poskrbeti, da bodo liberalci poraženi na celi črti. Liberalci se bodo delali — in že pričenjajo to hinavščino uganjati, — silno pobožne ob času volitev, a tega naj jim nikdo ne verjame. Vsa njihova pobožnost traja le za časa volivnega gibanja, vamejone nekaj nepredvidnih volivcev in potem se zopet prične stara pesem, gonja zoper vero in katoliško cerkev. Splošno je priznано, da tako sirovih liberalcev ni nikjer v Avstriji, kakor so naši. —

Tudi v Avstriji hrepene liberalci po taki svobodi. Začetek se je začel za svobodno šolo; najprvo končati mladino in ji vzeti vero, to je načelo naših liberalcev. Da imajo tudi naši slovenski liberalci pri tem svojo udeležbo je znano. Saj je celo pred dobrim tednom neki liberalni dohtar navduševal našo liberalno gospodi v Ljubljani za francosko politiko in jim pravil, kako pametna je taka ločitev »Cerkve od države«. Francoska nam bodi vzgled, kaj žele pri nas doseči liberalci!

Ljubljanski liberalci bodo kandidirali za državni zbor najhujšega sovražnika katoliške cerkve liberalnega advokata, dr. Trillerja. Kadar koli je ta mož javno nastopil, vselej je udaril z lopato po Rimu in po cerkvi. — Govori se, da je župan Hribar za te volitve že snubil socialne demokrate, da bi volili dr. Trillerja, toda socialisti bodo postavili lastnega kandidata. Tudi naša Slovenska Ljudska Stranka bo nastopila pri volitvah s svojim kandidatom, katerega bo postavil zaupni shod, ki se bo vršil začetkom marca za Ljubljano.

Naš voditelj dr. Šusteršič bo kandidiral — tako poročajo katoliški listi — v ljubljanski okolici.

Kmečka zveza za kranjski okraj začne v kratkem delovati. Pravila so že potrjena od vlade. Kdor želi pristopiti, naj oglaš svoj pristop g. Alojziju Šarčiču, župniku v Šmartnem pri Kranju. — Na delo za naše ljudstvo.

Slovenski kandidat na Koroškem. S Koroškega se nam piše: Čuje se, da bo kandidiral v državni zbor za koroški slovenski mandat vrli narodnjak gospod Urban Piskernik, župan občine Bela pri Železni Kapli. Nemci so že začeli s svojim surovim delom po tem volivnem okraju. Na shodu v Podsinjivasi so dejanski napadli slovenske volivce. Kajpada so jih k temu napadu našuntali takozvani izobraženci. Slovenci, le pogumno na delo in zmaga mora biti naša.

Samoumor vojaka. Pred tednom se je ustrelil v vojašnici s puško prostak c. in kr. pešpolka št. 27 Ivan Kantz, sin lesnega trgovca iz Bruka ob Muri. Zadel se je v levo stran prsi in je kmalu potem v garnizijski bolnišnici umrl. Služil je prvo leto in je baje vzrok šikana.

Smrtna kosa. Umrl je v Ubelskem ondodni kurat č. g. Ignacij Koren. Rojen je bil v Št. Rupertu na Dolenjskem 6. junija l. 1839. V mašnika posvečen 31. julija 1869. Več let je služboval kot kaplan v Moravčah, pred letom pa se je nastanil kot kurat na Ubelskem, kjer ga je pretekli teden spemilo trinajst duhovnih sobratov na ondodno pokopališče. — Svetila mu večna luč!

Slaba letina je prišla za liberalno časopisje. »Notranjec« pojema, dasi se postojnski Arko prizadeva na vse načine, da ga še ohrani pri življenju. Izdihnil bo baje, kakor hitro mineo državno in deželnozbornske volitve. V tem času hoče še »farbati« nezavedne ljudi, ki mu

verjamejo vsako še tako gorostasno neumnost. — Slabo se godi tudi njegovemu bratcu »Gorenjcu«. V uvodnem članku zadnje sobote miho toži in tarna nad slabimi financami pri listu, roti in prosi liberalne Gorenjce, naj ga podpirajo in širijo. No, pametni in razsodni možje se ne bodo pehali za tem slabim lističem, ki posnema v vseh napadih na cerkev in duhovščino podli »Slov. Narod«. Ljudstvo, ki ima še vero v srcu mora odklanjati z gnevom in studom naše liberalne liste, ki prav n a m e n o m a spodbujajo verska tla, saj vedo, da so brezverci sposobni za vsako lumparijo, kar nam pričajo žalostne razmere na Francoskem. Kdor se hoče poučiti o vseh važnih političnih zadevah, kdor hoče brati najraznovrstnejše novice s Kranjske in od drugod, naj naroči »Domoljuba«, ki je najbolj razširjen list med Slovenci in se tiska že v 20.000 izvodih.

»Glasbena Matica« priredi še enkrat v veliki dvorani hotela »Union« ljudski koncert, in sicer 27. t. m. Pri zadnji prireditvi je moralo mnogo oseb oditi, ker niso dobile prostora. Velika dvorana je bila namreč prenapolnjena z občinstvom.

Obrambena zveza zavednih obrtnikov je zborovala pred tednom v Ljubljani. Razpravljale so se važne obrtne zadeve. Društvo se vedno lepše razvija. To pa silno jezi »Slov. Narod«, zato neprestano napada društvo in odbornike. A ravno ti napadi so najboljše priporočilo za društvo, kateremu naj pristopijo vsi zavedni obrtniki.

Sestanek mlekarских zadrug, katerega je pretekli teden sklicala v Ljubljano »Zadružna zveza«, je bil izborno obiskano. Nad 100 zastopnikov kranjskih mlekarских zadrug in kmetovalcev je zborovalo v mali dvorani hotela »Union«, dokaz, kako veliko je zanimanje med našimi kmetovalci za združništvo in narodnogospodarski napredek. Shod je otvoril podpredsednik »Zadružne zveze« gospod kanonik Šiška, iz ministrstva sta bila navzoča dvorni svetnik dr. Ertl in gospod Charausek, kranjsko deželno vlado je zastopal vitez Laschan, splošno mlekarško zvezo gospod Raffai. Za nekaj časa je prišel na sestanek tudi deželni odbornik gospod Povše. Predavanju je predsedoval predsednik »Zadružne zveze« dr. Krek. Dopoldne so predavali: mlekarški nadzornik gospod Legvart o mlekarstvu, gospod ravnatelj dr. Kramar o preizkušnjah mleka, zastopnik gospodarske zveze v Trstu gospod Rosman o trgovini z mlekom. Sprejetih je bilo več koristnih resolucij. Z anketo je bila tudi združena razstava masla, katere se je udeležilo z izbornimi izdelki 30 zadrug. Sklenilo se je, vsako leto napraviti tak sestanek z razstavo. Brezdvomno bode obrodil ta prvi velevažni sestanek mnogo dobrih sadov na našem združnem polju.

Slovenska kmečka zveza se je ustanovila v ponedeljek 21. t. m. v Mariboru za spodnještajerske kmete. Iskreno pozdravljamo novo zvezo.

Društvo »Abstinent« priredi 27. t. m. v Celju protialkoholno zborovanje s predavanji. Predavali bodo iz Ljubljane gg. dr. Krek, Smolnikar in Podlesnik. Število abstinentov vedno bolj narašča. Dne 24. t. m. je priredilo v Ljubljani večerno zborovanje.

Ogenj v hotelu »Ilirija« v Ljubljani. V sredo 16. t. m. je bila poklicana požarna brigada v hotel »Ilirija«. V neki sobi je eksplodirala svetilka, nakar je nastal ogenj. Kazinskemu re-

stavraterja gospodu Ederju, ki je bil slučajno v bližini, se je zahvaliti da se ogenj ni razširil. Kot bivši član celovške požarne brambe, je pričel pogumno gasiti ter je ogenj pogasil, predno so se pripeljali ognjegašci. Gospod Eder se je nekoliko opekel po rokah.

Kmečki sinovi so najboljši vojaki, je rekel vojni minister v seji avstrijske delegacije dne 5. t. m. Zato naj bi se vojaška uprava ozirala na to in dovoljevala našim fantom ob času žetve dopust.

Izvrševalni odbor za volilno delo S. L. S. je pretekli teden imel sejo. Sklenil se je dnevni red za zaupni shod dne 28. februarja v veliki dvorani »Uniona«. Vsa pisma, tičočja se volitev, naj se pošiljajo na naslov: Profesor dr. Krek v Ljubljani.

Prodaja cigaret po gostilnah in kavarnah. Posebne licence za prodajo specialitet gostilničarjem in kavarnarjem so dovoljevala domačim trafikam, le prodajo gotovih vrst tu- in inozemskih specialitet. Finančno ministrstvo je pa zdaj dovolilo, da se smejo prodajati po takih domačih trafikah vse specialitete, ki jih obsega tarif specialitet.

Slovenci na Dunaju.

Malokatero izobraževalno društvo v domovini tako lepo prospeva, kot »Straža« na Dunaju. V nedeljo 13. t. m. smo imeli občni zbor, ki nam je šele pokazal, kako živahno se društvo giblje. Iz obširnih poročil odbornikov posnamemo samo toliko, da je storiло društvo vse kar je le moglo, da je bilo članom res to, kar jim mora biti. Vsaki mesec je bila služba božja, poleg 25. novembra tudi sveta maša s slovenskim petjem, gotovo prva na Dunaju. S poučevanjem petja, tamburanja, društveno knjižnico in s predavanji je skrbelo za izobrazbo svojih članov. Vse to je vodil v društvu gospod phil. Marko Bajuk. V priznanje za izredne zasluge za društvo ga je izvolil občni zbor z velikimi ovacijami društvenim častnim članom.

Z žalostjo nas je navdala izjava gospoda predsednika, da ne more prevzeti več predsedstva v društvu. Kaj je bil on društvu, kako je za njegov procvit skrbel, ve samo oni, ki je imel že kedaj tako skrb na svojih ramah v sovražni nam tujini. Odstopil je kot predsednik, a obljubil, da bo delal z vsemi močmi i v bodoče v prid društva. Občni zbor ga je pozdravil z gromovitimi živio-klici, potem ga pa izvolil častnim članom, kar je pač zaslužil, naj mu bo to vsaj neko malo priznanje zahvale za ves trud. Na njegovo mesto smo si izvolili vrlega moža gospoda Iv. Kvasa, dose danjega tajnika. Upamo, da bo vreden naslednik svojega prednika. Drugi odbor sestoji pa podpredsednik gospod Iv. Prevalnik, tajnik gospod Alojzij Jeler, namestnik gospod M. Borovnica, blagajnik gospod Jože Kralj, namestnik gospod Gašpar Kušar, knjižničar gospod phil. Marko Bajuk. Revizorjema sta bila voljena pa gospoda Albert Strahovnik in gospod Marinč.

Društvo šteje 172 rednih in 3 častne člane. Dal Bog, da bi se število članov še pomnožilo, kar bo zelo v prid društvu, še bolj pa članom samim. Zato verni Slovenci na Dunaju, zbirajte se pridno v »Straži«.

Začeli smo tudi že nabirati za »Naš dom« na Dunaju in nabrali že 66 kron, posamezne darove naznanimo pozneje. Upamo, da nas bo tudi domovina podpirala, ker nas je malo.

Končno le želimo, da bi »Straža« vedno tako prospevala kot sedaj in vršila vedno bolj svojo nalogo, da bi stražila pred durimi svojih prijateljev, da jih ne premaga narodni ali verski sovrag.

Davek za točenje žganja pri lekarnarjih. Po § 4., postavka IV. postave o davku za točenje žganih opojnih pijač so uvrščeni lekar-

narji v vrsto postranske trgovine z žganjem in plačajo le petino za točenje pripadajoče pristojbine. Nastalo je vprašanje, če spadajo lekarnarji, ki se pečajo s postransko trgovino žganja, med trgovska podjetja v smislu postave. Finančno ministrstvo je v sporazumu s prizadetimi osrednjimi oblastmi to vprašanje potrdilo in izjavilo, da imajo tudi lekarnarji ugodnost postranske trgovine žganja.

Akcijsko društvo Lokalna železnica Kranj-Tržič, s sedežem na Dunaju, ustanove dr. Karol pl. Born, Andrej Gassner in Karol Mally ter je ministrstvo ustanovitev te lokalne železnice že dovolilo.

Čenjene dopisnike »Domoljuba« prosimo potrpljenja. Vse pride na vrsto. Gradiva imamo jako veliko. Prejeli smo od naših vrlih ameriških rojakov več pisem, katera bomo priobčili. Uredništvo je naprosilo nekega svojih naročnikov, živečega že par let v Parizu na Francoskem, naj poroča o ondodnem preganjanju cerkve. Gospod dopisnik J. M. nam je to rade volje obljubil, v kratkem bomo mogli prinašati izvirne dopise s Francoskega. Prosimo svoje somišljenike, naj povsod širijo naš list. Nobena slovenska družina naj bi ga ne pogrešala. Z razširjenjem našega lista bomo najbolje poskrbeli tudi za izobrazbo našega dobrega ljudstva.

Gorenjske novice.

Iz kamniškega okraja.

g Iz Lukovice. Pred tedni se je vršila pri nas volitev za krajni šolski svet. Izvoljeni so bili kljub silnemu pritisku gospodov iz brdske komisije sami kmetje in obrtniki S. L. S. Pisači notarja Rahmeta so napeli vse sile, da bi spravili na predsedniški tron svojega šefa, a ni se jim posrečilo. Z agitacijami so le navdušili ljudstvo za prihodnje volitve. Vidite, gospodje, doba vašega terorizma je pri kraju. Svetujemo vam, da se drugi ne vtikate v stvari, ki vas ne brigajo, ljudstvo bode že brez vas tako opravilo. F.D.

g Iz Ihana se piše: Knjižnica našega društva šteje 150 knjig in ne 40, kakor je bilo pomotoma zapisano v društvenem koledarčku.

g Iz Moravč. Katoliško izobraževalno društvo je imelo v zadnjem času krasna predavanja. Naš preljubljeni gospod dekan so govorili v natlačeni društveni dvorani in povedali mnogo zanimivega iz davnih časov naše fаре. Slišali smo razne znamenitosti o starih gradovih, med katerimi je bil grad Rožek največji in najstarejši. Tu so imeli luteranci svoje pokopališče. Zadnji lastnik rožeškega gradu je bil neki Galli, o katerem je zapisano, da je bil velik okrutnež. Živel je v grešni zvezi s svojo sestro. A njegova razuzdanost ni dolgo trajala; nekega dne se je ubil, jahaje na izprehod. Pozneje so kmetje grad podrli. To si ne moremo drugače misliti, kakor da se je zbrala velika množica razdraženih kmetov, ki so pobili in razgnali grajske prebivalce in grad zažgali. Razvaline stoje še danes. Ljudstvo pripoveduje o bogatih zakladih, ki se nahajajo skriti v zidovju. Seveda jih vzdigniti nobeden ne more, ker v zidovju baje »straši«. Iz razvalin rožeškega gradu so zidali pozneje grad v Moravčah in v Češnjicah. Znameniti gradovi so bili še v moravški dolini: Grad Zalog, sedanja last državnega in deželnega poslanca gospoda Povšeta, potem grajščina Tustanj in Orlov grad na Koprivniku; dalje grad Belnek, kjer so živeli v petem in šestem stoletju luteranci, in nato grad »Limberberg« na Limbarski gori, kjer stoji zdaj sloveča

romarska cerkev sv. Valentina. Zadnjega graščaka omenjenega gradu so ubili kmetje v Mekinjah na pokopališču. — Dalje je govornik navajal važne stvari iz farne kronike. Poslušalci so se čudili, ko so čuli gospoda predavatelja, kake pobožnosti so imeli naši predniki. Hodili so cele ure hoda v slovesnih procesijah, glasno moleč in počoč svete pesmi. Še celo na svete Višarje so hodili s procesijami. Pač naši pradediti so bili verno in pobožno ljudstvo! — Taka predavanja so ljudstvu silno koristna, zato kličemo gospodu dekanu: le še večkrat pridite v naše društvo! Potrebni smo poduka v gospodarskem, kakor v političnem oziru.

g Iz Mengša. V nedeljo, dne 27. januarja t. l. ob 3. uri popoldne se bo vršil občni zbor katoliškega slovenskega izobraževalnega društva v Ladšteterjevi tovarni s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, 2. poročilo blagajnika, 3. poročilo knjižničarja, 4. potrdilo letnega računa, 5. sprememba pravil, 6. slučajnosti. — Udje, pridite v obilnem številu na občni zbor!

Iz kranjskega okraja.

Iz Predoselj. Novičar iz Predoselj se bo od zdaj naprej večkrat oglašil v »Domoljubu«. Včasih bo vzel v roke veliko metlo in začel krepko pometati smeti, ki leže po raznih kotih Predoselj in jih bo pometel v »predaško gmajno«. Včasih bo pa tudi pohvalil, da ne bo kdo mislil, da so v Predosljah same smeti. — Ameriko, to bo treba najprej pomesti iz Predoselj. Kar izmislili so si nekateri, da bo treba iti v Ameriko in da ni mogoče drugače. Pa so šli. Vprašamo pa, ali je to potrebno in koristno? Ali je bilo kateremu izmed tistih, ki so šli, res potreba iti v Ameriko, potreba, ker se doma ni mogel preživeti? Ne enemu ne, vsak bi doma lahko dovolj zaslužil, če bi hotel delati pridno in pometno živeti. Pa naj reče kdo, da to ni res! Torej potrebno ni na noben način v Ameriko hoditi. Še manj pa koristno. Težko je dobiti v Ameriki službo, in če jo dobi, ima res dobro plačo, pa mora delati kot živina, da se v kratkem času ves konča. Kaj mu pomaga potem, če se vrne z nekaj denarji domu, za delo je pa za nič; prislužen denar lahko kmalu zapravi in na stare dni dela občini težave. Pa tudi za domačine je slabše, ker jim manjka delavcev, katere morajo potem vedno dražje plačevati. Količko je pa duševna škoda! Malo jih pride iz Amerike takšnih, kot so šli. Nikjer se poprej ne izgubi vera in pravost, kot v Ameriki. Zato je posebno obsojati, da so šla celo dekleta, za katere je še večja nevarnost. Kaj mislite, da bodo vsi ti dosegli v Ameriki zadovoljnost in srečo? Stariši, ki pustite v Ameriko svoje sinove in hčere, katere imate še pravico zabraniti, vi bodete dajali odgovor zanje. Amerika nam ne bo prinesla sreče in blagoslova, saj še tistim ne, ki se doma ne morejo preživeti, še manj pa tistim, ki se jim doma ne ljubi delati.

g Veliko surovost so napravili nekateri pijani fantje, ko so ponoči pometali nekemu posestniku hlode čez visoki britofski most, tako da se jih posestniku ni izplačalo zopet spraviti na cesto, ker bi imel več stroškov, kot so bili hlodi vredni. Taka podlost pride od žganja, žganje pa od žganjaren, katere bomo tudi enkrat začeli pometati z veliko metlo, ker tam leži na kupe smeti.

g Izobraževalnega društva še zdaj nima. Povsod se že vidijo sadovi tretjega katoliškega shoda; pri nas smo pa od takrat samo toliko napredovali, da smo preje čakali na tretji, zdaj pa čakamo že na četrti katoliški shod. To pa zato, ker sta v človeškem živ-

ljenju dve vrsti napredka. Drugod namreč delajo, kakor so jih naučili, pri nas pa čakamo, kaj se bomo na četrtem shodu naučili. Modri ljudje pravijo, da je naš napredek bolj »komet«.

g Britofljane in Orebovljane bo zanimalo zvedeti, da je vodovod za Kranj in okolico cesar že potrdil in da je zdaj gotova stvar.

g Gasilno društvo si bo postavilo svoj dom zadaj za kapelico na mežnarjevem vrtu. Svet ni faren, ampak občinski, farna je samo hiša. Gradivo so že začeli dovažati. Škoda, da od strani članov ni takega zanimanja in požrtvovalnosti, kakor bi stvar zaslužila. Pohvaliti pa moramo Erženovega Jožeta in Fendetovega, ki sta pripeljala precej lesa. Vsa čast jima!

g Kdor se še ni naročil na »Domoljuba«, naj to takoj stori. »Domoljub« je najboljši kmetijski list. Naroča se v župnišči ali posebej. Velja 3 K.

g V Smartnu pri Kranju je bila predzadnje nedeljo prav zanimiva društvena veselica, ki je popolno napolnila društveno sobo. Govornik nam je podal sliko skromnega S. Gregorčičevega življenja. Pesnik je hrepenel, da bi milemu narodu zasijala zvezda boljših dni, zato opažamo v njegovih pesmih dve stvari: ljubezen do domovine in pa ljubezen do brata trpina. — Nato je sledilo izvrstno petje domačega mešanega in moškega zbora, nakar so vrli fantje deklamovali več Simon Gregorčičevih pesmi. Prvič pa je ob tej priliki nastopil ženski oddelek izobraževalnega društva v igri »Sveta Cita«. Vse igralke so prav dobro pogodile svoje vloge. Vsa prireditev je bila prav primerna in je ljudem zelo ugajala, zato pa se je ponovila zadnje nedeljo.

g Umri je pred tedni najstarejši mladenič moravške okolice, po domače »Bistanov Nace«. Bil je svoje dni važna oseba moravške doline. Pečal se je s čebelorejo in mizarstvom. Svetila mu večno luč!

g Iz preddvorske občine. V občinski proračun se je med drugim stavilo 1.118 K za ubožce, 200 K za letne premije za bike, 4.591 kron za šolske potrebščine. Za novo šolo v Goričah se bo plačevalo 25 procentov. Da bi se nabiral denar za zidanje goriške šole, se je stavil predlog, da se uvede skozi 5 let občinska naklada na žganje. Na ta način bi se dobilo v petih letih 8.000 K, z obrestmi pa še več. Tako bi se z lahkoto spravil skupaj denar za to novo šolo. Pa večina občinskih mož je rekla: ne! Če ne — pa ne! Pregovor, da je Bog najprej sam sebi brado ustvaril, se še ni pežabil.

Dolenjske novice.

Iz Šmarja pod Ljubljano.

d Na Grosupljem imajo lično cerkvico sv. Mihaela z ogrlamj in dvema zvonovoma. Večji zvon ima ob robu napis: »Naročila me je podružnica svetega Mihaela na Grosupljem za časa gospoda dekana Andreja Drobniča, g. župana Franca Košaka in cerkvenih ključarjev Jožefa Okorna in Jakoba Štrublja, leta 1893.« — Ta zvon je veljal 1300 gld. in ima na sebi dve podobici: sv. Mihaela in sv. Marka. — Mali zvon pa je star že 86 let, ker je bil vlit od tovarnarja Jož. Reissa leta 1820. Na sebi ima tri podobe: sv. križ, sv. Jurija in rožniveno Mater božjo. Je sicer že nekoliko škrbast, pa jo še dobro zapoje. — Zvonik je že enkrat prezidan in je širši, kakor je bil prvotni. Zanimivo je, kar povedo stari Jurvetov oče iz Stranske vasi o starem zvoniku:

»Ko se prezidavali zvonik, so šli Grosupeljci koledvat za njega. Razdelili so se na štiri »kampe« in dobili precej žita in drugih pridelkov. Stari zvonik je bil kakor korén, dobro visok, s škrlji pokrit in na vrhu zaokrožen. Novi zvonik pa je sezidal Buhnov Jože iz Stare vasi pred kakimi 65. leti.«

d Izobraževalno društvo v Smarju je imelo pretečno nedeljo svoj občni zbor. Navzočih je bila večina starih članov in nekaj novih. Društvo ima v knjižnici 508 knjig, ki so se med letom pridno prebirale. Med letom je bilo šest veselic, pri katerih so se preustavljale sedeče igre: Svoji k svojim, Originarna pravda, ljudski siroti, Zanimem viak, Kmetar pri zvitem rogu, Kmet in fotograf. Pri veselicah je vedno nastopal domači mešanji zbor pod vodstvom organista Fr. Ferbezarja. — Strelski vaj je bil osem, pri katerih so se najbolj odlikovali: Gorsic Anton iz Podgorice, Perčic Anton in Štrubej Ivan iz Paradišca. — Časopisov je bilo naročenih osem. Sklenilo se je nanovo naročiti: Novi List, Nas Dom in Dolenjske Novice. — Na predlog knjižničarja Ivana Gilja se je izvolil častnim članom g. Janez Debeljak, župnik v St. Jurju zaradi izvanrednih zaslug za društvo v prejšnjem casin. — Novi odbor za leto 1907 se je sestavil siedeče: Predsednik g. dekan Mihael Trček; podpredsednik Perčic Jožet, posestnik v Paradišču; tajnik g. Al. Vole; blagajnik posestnik Gorsic Anton iz Podgorice, knjižničar Gilja Janez, železniški delavec iz Smarja in mladenič Kristof Franc iz Každrtega njegovim namestnikom. — Nazadnje nam je se blagajnik povedal, da je imelo društvo v pretečenem letu prometa 665 K 46 vin. Kljub temu, da so časopisi plačani že za leto 1907, ima društvo v blagajni še 43 K 30 vin. Upati je torej, da tudi v novem letu društva ne bo zeblo.

d Tudi v naših šolah je nekaj izpremembe. — Tam dobi na Grosupljem so za predsednika krajnega šolskega sveta izvolili g. deželnega poslanca Fr. Košaka, za svetovalca pa posestnika Jož. Okorna in Jak. Štrublja. Tekom enega leta bodo dobili tudi novega učitelja, ker je služba nanovo razpisana. — Doma v Smarju pa so izbrali predsednikom krajnega šolskega sveta g. dekana Mihaela Trčka, podpredsednikom g. župana Antona Škrjanca, svetovalcem pa g. gostilničarja J. Zupančiča iz Škofelje in posestnika Fr. Skubica iz Paradišca. — Namestu obojete učiteljice gđc. Mar. Detela je prišla za nekaj časa gđc. Angela Cerar.

Iz ribniškega okraja.

d Uradna izročitev Rašice in Podloga v oblast laškega župnika se je vršila dne 16. januarja s posredovanjem ribniškega gospoda dekana. Skocijance je bolela ta ločitev — iz ljubezni?

d Smrt rojakov v tujini. V Trstu je umrl 25letni Slavko Kozina iz Sodražice. — V Ameriki se je pa ponesrečil 21letni Dominik Oberstar iz znane sodraške rodbine.

d Mati zoper mater. Gospa Rudeževa je obstrelila v Veliki gori medvedko in ustrelila njenega mladiča. Medvedko so dobili pozneje mrtvo v kočevskih gozdih. Mislimo, da bi se bili obe materi drugače pogledali, ko bi se bili srečali — na planem.

d Nesrečen dan je bil 17. januarij t. l. ki je prinesel kar tri nesreče v ribniško dolino. Neki posestnik iz Grčaric je v Rakitnici nakladal trame, in ko privije »rajkelj«, se veriga utrga in rajkelj oplazi moža po glavi, trami pa se vsujejo nanj — in bil je na mestu mrtev. Zapustil je osem nedoraslih otrok; najstarejši sin ima menda 16 let. — Ravno tisti dan se je v Rakitnici podrla tramovje na nekega fanta

iz te vasi in mu strlo stopalo na nogi ter mu odtrgalo tudi nekaj prstov. Še isti dan so ga v Ribnici naložili na vlak in ga odpeljali v Ljubljano v bolnico. — Na ravnosti vlak so prinesli na Ortneku zopet nekega fanta, ki se menda tudi ponesrečil. Res kritičen dan!

d Bolj srečen dan pa je bil pretekli teden za gospo Olgo Rudežovo, ki je na lovu v Veliki gori kar naenkrat ustrelila dva medveda — to se pravi medvedko in enega mladiča. Tudi staremu medvedu so dali menda nekoli ko poduhati smodnik, pa mu ni dišal, zato jo je mrcina odkuril. Bodo že še zasledili divjega vdovca. Naleteli so na vso družino v brlogu.

d Nesrečna številka. Številka 13, pravijo, da je nesrečna. Zato je bil tudi 13. januarij nesrečen in kritičen dan prve vrste — za dolenjskega učitelja Zupančiča. V neki gostilni je začel kmetom in drugim gostom hvaliti in zagovarjati francoski boj proti cerkvi in razporoko. Može pa so ga vgnali v kot, kakor mačka miš, in bolj je molčal, kakor njegov najstahopetnejši šolski poba. Neki mož mu je dobro zasolil: »Vedno se potegujete za višjo plačo, pa je imate še sedaj preveč. Če bi imeli polovico manjšo plačo, bi učili samo naše otroke; sedaj se pa vam samim zdi vaša plača previsoka, in da jo zaslužite, hočete učiti naše otroke — in nas!« Dobra je bila, četudi grenka! Kaj pa je njegova ženka rekla, ker je hvallil razporoko, molči zgodovina. Bližnji njegovi opazovalci pa pripovedujejo, da ima od tistega dne bolj redko brado.

d Ročno brizgalno za prvo silo, kadar ni takoj požarne brambe na mestu, bodo napravili v Goriči vasi pri Ribnici. Taka koristna stvar utegne vsak hip prav priti.

d Izobraževalno društvo v Velikih Laščah je priredilo v nedeljo, dne 13. t. m. predavanje v Dvorski vasi. Zadnje nedeljo je bil društveni občni zbor in predavanje.

d Iz Ribnice. Nekaj občin v ribniški fari spi, imenovati moramo zlasti dve in sicer: dansko in jurjevško. Obe izmed teh dveh občin, posebno zadnja, imata dovolj občinskih naklad, a pomagati si ne zna nobena, kako si to breme olajšati. Ali bi ne bila umestna naklada na opojne pijače? Veliko se pri nas popije. Kdo pa ima kaj dobička od tega! Občina gotovo ne! Torej zdramite se, županstva!

d Vso čast g. poslancu dr. Antonu Korošcu za besede, katere je izrazil o živinoreji pred poljedelskim ministrom. Ribniški kmetje.

d Prodaj je na Jurjevici Fr. Kovačič bika, starega 32 mesecev, za 680 kron. Kupil ga je ljubljanski mesar g. Lovše. Kaj ne, lepo živinče? Imamo pa še veliko lepih krav na prodaj. Zatoraj naj nikdo ne zamudi prilike, kdor bi rad kaj prida kupil.

d Iz Ribnice. Pred leti priselil se je v trg trgovce, kateri sliši na ime Jaklin ter gori za nemško idejo. Ko so imeli (nemški) turnarji v Kočevju sestanek, je kar brenčal po Ribnici ter agitiral k udeležbi. Pa pustimo mu to, naj ima veselje in naj brenči, da se bo razbrenčal. Da je pristni german, se razvidi iz tega, ker svoje odjemalce po kočevskem advokatu toži in to za take zneske, za kakoršne bi tožbe lahko sam vlagal, ter dela strankam nepotrebne velike stroške in skrbi. Pazite toraj, kupovalci, da vas kaj sličnega ne zadene, to je pač čudni »angel varuh«, kateri po nemških advokatih Slovence odira. Tudi to nam ne ugaja, da ljudi takorekoč lovi, kakor pajek muhe v mreže, kajti vedno stoji kdo iz trgovine na vogalu hiše ter prav po čifutarsko kliče in to tudi med mašo je vedno pomočnik na cesti ter spušča ljudi pri večnih vratih notri. Ka-li za Jaklina ne velja nedeljski počitnik?

Iz litijskega okraja.

d Janče. Na ameriške dolarje so začela misliti tudi tukajšnja dekleta. Pred kratkim sta jo pripihali dve črez lužo. Vsi pa, ki prihajajo iz Amerike nazaj, zatrjujejo, da za dobra slovenska dekleta Amerika ni. Kakšno službo pa dobi slovensko deklet v Ameriki? K bogatim Angležem v službo ne more, ker ne zna jezika, ne zna dovolj kuhati, ne šivati. Ostane ji torej le dvoje, iti na kako slovensko gostilno za natakario, ali pa iti za deklo h kakšni družini, ki ima na hrani slovenske fante in može, ki imajo žene v Evropi. Ali je to primerna služba?

d Zagorje ob Savi. Umril je 14. januarja Valentin Zabovnik, paznik v pokoju. Umril je bil vrl krščanski in odločni mož. Imel je prav lep in mnogobrojen pogreb dne 16. januarja. Naj v miru počiva! — V soboto, dne 19. januarja so bile občinske volitve v Kotredežu. O izidu poročamo prihodnjič.

d Litija. Umrila je dne 13. januarja Katarina Vovk, omožena, v mladih in lepih letih, stara šele 26 let. Nihče ne vé pravega vzroka te nagle smrti. Nekateri trdijo, da jo je pobrala vročinska bolezen, drugi, da si je pri zobobolu zastrupila kri, drugi zopet da je bila zmešana. Bila je vrla krščanska žena, in zato naj v miru počiva!

d Sv. Neža na Kumu. V ostri zimi je bil letos na dan sv. Neže prvi sneg na Kumu. A hribolazci in verni romarji se ne strašijo ne pota, ne snega, ne visocega hriba.

d Št. Jurij pod Kumom (krški okraj). Izvoljen je bil enoglasno za predsednika krajnega šolskega sveta č. g. župnik Fr. Avsec. Iskreno čestitamo!

d Osebna vest. Nesrečno je padel po stopnicah daleč po Slovenskem znani gospod notar v Litiji, Luka Svetec, in si precej poskodoval desno roko. Gospod je vkljub svoji osemdesetletnici vedno čvrst, krepak in švedno v svojem uradu marljiv in delaven. Upamo, da ne bo imel ta padec resnih posledic za zdravje občje priljubljenega gospoda notarja.

d Velika skala se je utrgala na nevarni poti ob Savi od Renkov do Zagorja ne daleč od postaje pri takozvani cesarski kamri. Popotniki morajo kar čez kobacati. Sploh se pa vidi, da so zgoraj velike in nevarne razpoke, ki še lahko povzročijo kaj hujšega. Ta pot za Savo je na nekaterih krajih prav nevarna, le čuditi se je, da v to poklicane oblasti nič ne ukrenejo. Naj bi se vsaj na to pazilo, da bi se s pota spravilo kamenje, katerega na pot sprožijo s smrekami. Ravno tako se je plaz zenile utrgal na okrajno cesto v Dolenjih Tepah. Cel svet tam gori nad cesto je plazeč, nevarnost je, da se kaj hujšega pripeti. Ki ste v to poklicani, pazite in storite svojo dolžnost!

Iz Roba.

d Drugače kot drugod. Navadno so župani krivi, da se zavlačuje občinska volitev. Pri nas se je pa zavlekla od spomladi do zdaj radi volivcev, ker so zadnjič volili v odbor može, ki so za več let izgubili pravico voljeni biti. Volitev je bila radi tega ovržena in še zdaj smo tam, kjer smo bili o Veliki noči.

d Čul smo, da se imajo naš č. g. župnik premakniti iz Roba na Krko. Ne vemo, kaj bodo naredili. Mi želimo, da ostanejo še pri nas.

d Domač napredek. Cerkevno petje se je imelo po odstopu organista boriti s težavami, toda zdaj se je tako izpopolnilo, da smo vsi zadovoljni. Domač fant se je izuril tako dobro v orgljanju, da je povsem kos svoji nalogi.

d Dobrotljiv Amerikanec. Preteklo pomlad je prišel za en par tednov iz Amerike pogledat k svojim starišem Stefan Zgonec in se zopet vrnil v Ameriko. Ko je bil ta kratek čas doma, je opazil več pomanjkljivosti. Videl je, da podružnica sv. Primoža nima bandera in je daroval precej toliko svoto, da se bo dalo napraviti lepo novo bandero. Bog mu povrni! Mi pa želimo, da bi prišlo še mnogo takih Amerikancev pogledat domu.

d Ne samo bandero bo novo, tudi mali zvon je nov pri podružnici sv. Primoža.

d Rob in Amerika. Mnogo jih je v Ameriki iz robarske fare. Nekateri se bodo dobro opomogli, nekateri pa tudi nič. In kje je ozrok? Žene doma ne vejo, kaj morajo može trpeti za dolar. Kar može v Ameriki krvavo zaslužijo, to njihove žene na veselicah, plesiščih in sejmih lahkomišlno razmečejo. Da bi jih!

Belokranjske novice.

d Nepričakovan preobrat smo doživeli v Starem trgu. — Do letos je prihajalo k nam le po petero iztisov sobotne izdaje »Slovenca« poleg treh srabljivih dnevnih »Narodov«. — Zdaj pa prejemamo 16 iztisov samo dnevnega »Slovenca«, pa tudi Domoljubovcev morda ne bo manj, ko po navadi. — Tisto zahrbtno sovraštvo mnogih možakov, posebno krčmarjev in trgovcev, ki so imeli liberalizem za višek modrosti, in tista satanska nagajivost pobalinske družali proti prejšnjima gg. duhovnikom ter njih naredbam, in odredbam, se je poglelo. — Bil je čas, ko si duhovnik ni bil življenja svest. — In zdaj? Tisti nagajivci, ki so poprej terorizirali ves trg, so precej krotki postali. Kar je pa dobrih, udani so dobrima gospodoma iz sreca.

Iz Št. Ruperta.

d Izgubila se je Marija Jaklič iz Ravnika št. 15, pri Št. Rupertu. Stara je okrog 30 let. Slaboumna je; bila je že v norišnici. Dela se, kakor bi bila doma iz Novega mesta. V nedeljo pred Vsemi svetniki je šla k sv. maši, od tedaj je ni. Kdor bi kaj znal o njej, naj naznani županstvu v Št. Rupertu.

d Ričeta ne bodo za sedaj še jedli razgrajči iz Št. Ruperta — pač pa bode sedela mati najhujšega rogovileža 12 ur.

d Ustanovilo se je izobraževalno društvo v Št. Rupertu. Predsednik društvu je č. gosp. Jan Mervec. Pristopilo je takoj dosti udov, večinoma sami vrli mladeniči. Prav tako. Mladičiči, pokažimo, da znamo ceniti čas svoje mladosti. Le po potu poštenega veselja in zabave ter z uma svitlim mečem si bomo pridobili spoštovanje pri vsakem človeku. Vsak mladenič naj izkuša, da pridobi svojega prijatelja za to novo koristno društvo. Prihodnjič kaj več o tem.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Iz Tržišča pri Mokronogu. Volitev župana za občino Tržišče je bila določena na soboto, dne 5. t. m., v šoli. In ko pridejo določeni dan, ob določeni uri, odborniki k volitvi jim tamkaj povedo, da ne bo volitve, ker je proti volitvam vložena pritožba, a c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem pritičbe še ni rešilo. Odborniki so bili ogorčeni nad takim postopanjem županstva, ker isto ni izpremembe takoj naznanilo. Priporočila vredno! Sami z seboj so nezadovoljni liberalni naprednjaki, ker ima občina premalo odborniških mest, da bi nanje posadila vse naprednjake. Najbolje bi bilo, da bi nekaterim naprednjakom politična oblastva dala virilne glasove, kakor jih imajo škofje in rektorji vseučilišč v deželnih zborih. S tem bi oblastva ustregla

gotovim naprednjakom in liberalno-napredni štab bi to dejstvo zabeležil v svojo zgodovino kot največji napredek devetnajstega stoletja v avstrijski upravi. — Vodovod bi naši naprednjaki radi napravili v Trzišču, seveda na občinske stroške. Načrt in proračun jim je izdelal baje gospod inženier Smrekar. Tudi so se obrnili za podporo na deželni odbor, ki je, kakor se čuje, obljubil par stotakov. Vsi davkoplačevalci brez izjeme so proti zgradbi vodovoda in pravijo: ako hočejo Trziščanje imeti vodovod, naj ga le zgrade na svoje stroške, mi ga jim ne bodemo plačevali, kar imajo popolnoma prav. Ako doticne faktorje, ki se za vodovodno zgradbo tako potegujejo, veselil napredek, naj zgrade in urede vaske vodnjake, kateri so ponekod bolj potrebni, kakor trziški vodovod, kaj v mnogih vasih imajo slabšo ni bolj oddajeno vodo, kakor je v Trzišču. Sicer pa, an se doticnim faktorjem ne smi revno in z davka preobitozno ljurstvo. Cemu je potrebno za udobnost, da prevenko udobnost nekaterimov davkoplačevalcem nalagati novo breme. Res, kjer so liberalci gospodarji, volkovi pa — mesarji!

d Nerad na kovevski državni železnici. Na postaji Predole nimajo navadno dovolj voznih lisikov, razen za Grosuplje in Ljubljano dotenjski kolodvor. Če pride več oseb, kakor surie, pa ne dobe voznih lisikov, kamor zahtevajo. Čuvaj se izgovarja, da mu jih ni poslal postajenačelnik iz Grosupljeja, toda ta izgovor ne veja. Dobro bi bilo, da bi železnisko nadzorstvo malo preiskalo to stvar, če ne, bo treba pa se podrezati. Več občanov.

d Št. Strug. V struski dolinici so se občinski odborniki domeni, naj se kar za pet let naprej sklene naklada na žganje. Kečeno — storjeno. Kdo bo vsako leto pri seji poslušal javkanje kakega žganjarskega prijatelja! Sedaj bo za pet let mir. Tudi oče župan nimajo nič »preke« temu. Pri posojilnici so znižali obrestno mero pri posojini od 5 in pol odstotkov na pet odstotkov in pri vlogah od 4 in pol odstotkov na 4 odstotke. Prav tako. Nekateri so se bali, da bodo vlagatelji dvignili vloge. A se ni zgodilo, vsaj od sedaj ne. Zakaj ne bi pomagali usum, ki nič nimajo, ki imajo celo dolg? V struski posojilnici denarja preostaje: blizo 100.000 je natoženega. Denar je večinoma ameriškanski. — Nove ceste čakamo in čakamo. Pa v Ljubljani v deželnem dvorcu menda le spojo. Mar jui, ako mora Struzanec ob novem letu po plavu se voziti in ako je voda upala in odnesla sneg s ceste, zopet sneg nazaj na cesto voziti, da more s sanmi naprej! »Ingenerejev nimajo.« Prav, se marsikaj nimajo, a najmanj imajo srce za kmeta. — V gori je živahno gibanje. Hodi grnajo navzdol, da odmeva po dolini. Nekaj manih nesreč se je pri tem v resnici nevarnem delu pripetilo, a podjetnik hiti, ker je mnenja, da takrat kuj, ko je železo vroče. Mraz je pa te dni zelo hud.

d Št. Janž. Eden naših naročnikov »Domoljuba« se pritožuje nad nevljudnim obnašanjem ondotnega postarja proti osebam, ki imajo posla na pošti. Opozarjamo dotičnega gospoda, naj se vede prijazneje, ker drugače bomo morali bolj glasno govoriti. Za enkrat naj zadostuje ta rahli opomin. Naš dopisnik končuje svoje poročilo, katero naj si zapomni gospod poštar: Dobivali smo pisma in časopise, ko ni bilo tega človeka tu, pa jih bomo tudi še nadalje, ko ga več ne bo pri nas.

d Antonov semenj v Dobropoljah je bil prav velik. Živine ni bilo še nobenkrat toliko. Kupcev pa ni bilo kaj prida.

d Izgubila se je. Sredi decembra l. l. je šla vsled nekega prepira od doma Reza Mustar, po domače Matičeva iz Kopolj. Stara je 52 let, močna ženska srednje velikosti in zgovor-

na. Doma je pustila troje otrok. Kdor vé, kje je sedaj ali kam je krenila, naj naznani njemu možu na naslov: Jože Mustar v Kompoljah hiš. št. 84, pošta Videm pri Dobrepoljah.

d Od kranjsko-hrvaške meje. G. urednik, trdo roko imam in nisem vajen pisati, pa vendar vzamem pero, da vam napišem par vrstic iz našega kraja. Upam, da jih ne boste zavrgli če tudi niso tako lepo izpeljane, ker veste, jaz sem še iz stare šole. Najprvo vam moram povedati, kar pa morebiti že sami veste, da so dobili v Kandiji nove semnje. Sv. Antona dan je bil prvi semenj tam doli v Kandiji. Prav lep je bil, kakor nismo pričakovali. Živine in svinj je bilo prav mnogo prignanih, pa tudi kupcev ni manjkalo, ker naša živina, posebno voli, so dovolj lepi, pa tudi dobro utrjeni v nogah, ker so večino leta zunaj na paši, pa tudi lišpavi niso pri jedi. Mi, kar nas je tostran Krke po Gorjancih, smo prav veseli, da so v Kandiji vpeljali semnje in smo prav hvaležni gospodu županu Zurcu, ki se je več kot devet let trudil, da je pridobil Kandiji zopet stare pravice, ker semnji v Kandiji so bili že nekda, pa so bili pozneje opuščeni. Gori v mesto smo se res že naveličali goniti živino na semenj po tisti ozki ulici, pa tudi po trgu se je naša živina težko prignala na oni mestni breg, ker je bilo vse zastavljeno s štanti po cesti skozi mesto. Fotograf v Kandiji, pravijo, je prvi semenj »gor vzel«; prav je imel, bo lep spomin na prvi kandijanski semenj. Meščani pa, tako slišimo, so silno hudi na te kandijanske semnje, tako da olkvice za novi semenj niso pustili nabiti na vogale, ampak so vse v peč zmetali; gotovo jim manjka drv.

d Zelimje. Zadnji čas, da se tudi pri nas prebudimo glede naklade na žganje. Veliko občin v okolici je že storilo ta korak in naložilo občinski naklad na žganje; naša občina pa se za to stvar še nič ne zmeni. Može se pač jezijo, ker morajo sempatam za kakega reveža kakšno kronco plačati, a ne pomislijo, da so izvečine taki ubožali in obnemogli vsled žganjepatja. Torej na dan z naklado na žganje!

d Hinje. Iz raznih krajev dežele prihajajo dopisi, samo iz naše hribovske vasi še nismo brali nobenega, dasi tudi k nam prihaja več »Domoljubov«. — Za to prosim tudi za me nekaj prostora. Ustanoviti nameravam po zgledu društva naših ameriških rojakov »Katoliško Jednoto«. Po mojem mnenju bi bilo tako društvo za našega revnega kmeta velike važnosti, ker bi po smrti moževi dobili žena in otroci gotovo vsoto denarja. Tako pa umrje mož in mnogokrat ne zapusti drugega nego kopico otrok in dolg. Zakaj bi naš kmet doma ne bil tako pameten kakor je kot delavec v Ameriki. S takim društvom bi se zelo opomoglo bedi, ki vlada v marsikateri družini po smrti gospodarjevi. M. Š. (Op. uredništva: Le pogum! Poizkusite z ustanovitvijo.)

d Iz Zatičine nam poročajo: Pretekli teden so se vršile za našo občino Št. Vid-Zatičina občinske volitve. Udeležba je bila bolj pičila. V odbor so izvoljeni po večini dosedanji odborniki. Ugledna rodbina Gorišek ima v odboru tri člane, očeta in dva sinova namreč Bertelna in Jožeta, dosedanjega župana, o katerem je upati, da bo sprejel tudi še nadalje župansko čast, saj je vodil do sedaj županske posle v največjo zadovoljnost vseh volivcev. Volitev župana se vrši čez nekaj tednov. — V Ameriki v Ely se je ponesrečil v rudniku naš rojak Štefan Lavrič, doma iz Rup. — »Domoljubov« prihaja k nam okrog 50. Lepo število to, a vendar še premajhno. Skrbimo, da se bo to število še pomnožilo.

Notranjske novice.

Iz Starega trga pri Ložu.

n Ljudsko gibanje. V starotrški župniji je bilo v minulemu letu rojenih 179, umrlo jih 144, oklicanih je bilo 33 parov.

n Pokopališče, na katerem v letu 1906 ni bil pokopan noben mrlič, imajo na Bloški polici. So pač trdni Poličani, pa tudi bogzna koliko jih ni.

n Oddaja vina na drobno. Nek posestnik je kupil pri gostilničarju okrog 60 letrov vina. Od te množine je oddal par litrov svojemu sosedu. Radi tega je zahteval od njega g. dacar zakupnega društva dac in še kazen povrhu. Posestnik mu je odrekel v prepričanju, da sme odstopiti vino sosedu. Vsled tega je bil naznanjen pristojni oblasti. C. kr. finančno ravnateljstvo za Kranjsko, pa je z odlokom z dne 12. decembra 1906 št. 11.230 odredilo, da »se dohodarstveno kazensko postopanje v zmislu § 595 1. a, ce coh. kaz. zak. ustavi.«

n Upravitelj šneperške graščine, gospod Schollmayer-Lichtenberg bi bil rad splošno priljubljen mož. Zato na gotovih krajih in ob gotovih prilikah povdarja svoje »nadstrankarsko« stališče. Kadar pa se čuti bolj varnega, kaj rad udari o »farjih« hoteč, na ta način ogrditi Sslovensko Ljudsko Stranko«. To opažamo pri g. Schollmayer-Lichtenbergu že dalje časa. A smo molčali. Ker pa postaja gospod s svojimi izzivanji vedno predrznejši, ne moremo dalje molče prenašati neslanosti. Svetujemo torej g. graščinskemu upravitelju, naj bolj pazi na svoje besede in nastope, če mu je na tem, da bo priljubljen pri našem ljudstvu. Sicer bo moral za naprej še bolj pogosto naročati graščinskim uslužbencem, naj med ljudstvom zagovarjajo njegovo naklonjenost do domačega prebivalstva. Sedaj smo potipali samo z rokavicami. Če bi se g. Schollmayer-Lichtenberg še dalje spuščal na od »Narodovega« smradu oskrunjeno polje, prijeli bomo bolj trdo, kar pač ne bo prijalo njegovim rahločutnim živcem. »Svaka sila do vremena.«

n Ustrelil se je dne 15. januarja na Babinem polju orožnik g. Ivan Podbevšek. Pokojni je bil mirnega značaja in pri ljudeh zelo priljubljen.

n Dne 13. jan. je imelo izobraževalno društvo svoj II. občni zbor. Pri navsetih se je izrekla želja, naj se ustanovi kot odsek društva »deklška zveza«. To je potrebna stvar, ker ima društvo v svoji sredi do 70 članic, ki kažejo mnogo zanimanja do društvenega življenja.

n Prihodnje predavanje v izobraževalnem društvu se vrši dne 27. jan. Predaval bo društveni predsednik o »izseljevanju v Ameriko in društvu sv. Rafaela.« Udeležite se predavanja mnogoštevilno, posebno tudi oni, ki so že kdaj bili v Ameriki.

n Občinske volitve se vrše tekoči teden po podobnih. O izidu poročamo prihodnjic.

n Kam pa na svečnico? Nikamor drugam kakor tja, kamor nas povabi izobraževalno društvo. Pravijo, da bo prijetno in veselo. Bomo že videli.

Vipavske novice.

n Iz Vrabč. Lep napredek se je pokazal z novim županstvom v vipavskih hribovih. Marsikomu je že znano, da je dne 26. maja 1906 povozil neki g. Grandi iz Trsta Ivano Jelarčič iz Jakove. Še le sedaj se začne tozadevna obravnava radi telesne poškodbe. Ker torej želi poškodovana pri razpravi predložiti spričevalo o škodi, kojo sedaj trpi vse imetje in družina radi tega, prinesla je v podpis slavnemu županstvu dne 1. jan. t. l. G. župan že dolgo hrepeni po zemlji Jelarčičevi. Kupiti jo

hoče; ker pa se ta revež boji, da kot kmet brez zemlje ne bo mogel živeti, mu je noče prodati. Župan pa noče podpisati spričevala preje, da se pogodé za kupčijo. Tako župansko poslovanje je protipostavno in gotovo vse prej nego v blagor občanov. To je lep napredek, kaj ne g. župan?

n Iz colske torbice. Veselica Marijine družbe na Colu se je dne 1. t. m. nad vse sijajno obnesla. Ljudi še ni bilo nikdar toliko. Društvena soba je bila skoraj premajhna, čekrav je precej velika. Igrali so »sv. Cito« in »Pri gosposdi«. Vse igralke so bile na svojem mestu, zlasti pa je ugajala Cita in pa gorenjska Mica. Vsako dejanje je bilo sprejeto z burnim ploskanjem. Tudi petje bilo dokaj dovršeno. Pogrešali smo tamburaše, a za letos še ne bo mogoče nastopiti, ker eden je umrl, drugi je pri vojaki, tretji pa v službi, ki mu daje toliko opravila, da nima časa hoditi k vajam, novih stalnih mladeničev je pa le težko dobiti. Na leto, če Bog dá in sreča junaška, bom pa spet napel in uglasbili sedaj počivajoče strune. Veselica je imela prebitka nad 100 kron, ki se porabijo za društveno knjižnico. Knjige smo že naročil okoli 300 raznih zvezkov. Kat. slov. izobraževalno društvo ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 27. t. m. popoldne ob 3. uri. Združen bo ta zbor s predavanjem. Povabljeni so vsi dosedanji udje, pa tudi vsi drugi, ki so kaj vneti za izobrazbo. Pri nas je bilo v letu 1906 rojenih 23, umrlo jih je 12, poročenih pa je bilo osem parov. Posojilnica je imela v preteklem letu prometa nad 100 tisoč kron. Odkar pa je ustanovljena (od 4. aprila 1904) znašal je vs njen promet do sedaj nad 350 tisoč kron. Liberalci so svoj čas prorokovali, da niti pol krave ne bo mogla kupiti z vlogami. Sedaj se vidi, kako kratkovidni so liberalni proroki in koliko je verjeti njihovim prorokam. — Krajni šolski nadzornik je postal domači g. župnik. — Zadnji čas so začeli najboljši mladeniči pa tudi možje odhajati pra vmočno v Ameriko, še več pa jih odhaja na Nemško, doma pa primanjkuje delavcev. Kam pridemo? Tujina bo cvetela, domača gruda bo pa puščava.

n Liberalne zasluge. Blížajo se občinske volitve v vipavskem trgu, zato se pa te dni naštevajo zasluge Hrovatinove in tovarišev, ki so sedaj vodili vipavsko občinsko ladjo po vipavskih Benetkah, češ, le še nas volite, pa bomo za služili še več. In katere so te zasluge? Nekatero vipavske ulice so v takem stanju, da je neki voznik prevrnil voz na sredi ceste, ker je vse v jamah in koritih, samo tam je malo ravno, kjer se vozi vipavski župan. Pot, ki vodi proti župnišču in proti gozdu na Nanos, je taka, kot struga kakega hudournika. Že 2—3 leta ni tukaj nihče popraviljal. Občina bi bila pač že zdavnaj dolžna odpraviti ta vipavski škandal, pa ne stori nič. Toda čemu? Saj pot je za dekana in kmete še predobra. Hrovatin se pa itak nikoli ne vozi v farovž. Res je, da so dali napraviti trotoar, ki pa se je po stari liberalni navadi (špital) ponesrečil, ker je nižji kot cesta, tako, da se ob dežju steka nanj vsa voda in blato s ceste in da moraš imeti čevlje iz najboljšega usnja, da si upaš na trotoar. . . . Pa saj to ni nikaka škoda, ker liberalci so vsi bogati in si torej lahko omislijo dobrih čevljev, kmet je pa itak navajen vode. Kaj ne, lepe liberalne zasluge! Torej le volite zopet liberalce v občinski odbor, samo popred se naučite plavati, pa zavarujte se za življenje. Pa pogledjmo si še druge zasluge. Hrovatin je dobil v tem času svojo gostilno — no, to je pač napredek zanj, ali pa tudi za občino? In če je Hrovatin s svojo gostilno uničil 3—4 druge gostilničarje, to je seveda stranska stvar, vsak naj sam gleda, kako bo plaval, če ne zna, naj vtone. Karol Mayer je med časom liberalnega vipavskega gospodarstva sezidal hišo in naselil v nji urade, ki mu plačujejo bogato na-

jemnino, občina vipavska pa si zakriva oči in žaluje, ker bi bili uradi lahko v njeni hiši. Ravno v tistem času je bila v Vipavi na prodaj hiša in v občinskem odboru se je stavil predlog, naj občina kupi omenjeno hišo, naj jo prezida in naseli v nji urade, stroški za prezidavo in pa kupna cena za hišo — vse to se bo lahko amortiziralo v 15 letih in potem bo imela občina lepih dohodkov. Predlog je propadel in sedaj se smeje Karol, občina pa se joka. Kaj ne, lepo gospodarstvo!?

n **Vipavski špital** je kupljen, vipavska občina ga bo pa plačala. Staro ubožno hišo so prodali, katero bi bili lahko za par tisoč kron toliko popravili, da bi bila prav dobra za ubožce, zlasti še, ker stoji na zelo pripravnem kraju. Denar za popravo ubožne hiše je bil že pripravljen . . . zdaj so ga pa dali za nesrečni špital in še 15 tisoč kron po vrhu . . . Kaj ne, lepo gospodarstvo, toda, saj to ne bo bolelo njih, davkoplačevalci bodo pa že potrpeživi, saj so vajeni.

n **Liberalne klevete.** »Slovenski Narod« je napadel v enem tednu baje že trikrat našega vrliga in poštenega Miro Perhavca, češ, da je defraudant, da kot načelnik gozdnega odseka ni položil nikoli kakih računov itd. Na to prezlobno predrznost liberalnega dopisna odgovorjamo, da so računi vsi v redu. Le za l. 1905 računi še niso potrjeni, pa zakaj ne? Zato, ker je bil izvoljen za pregledovalca računov Karol Mayer. G. Miro Perhavc je več kot 20-krat prosil g. Karla, naj pride pregledat račune, pa ga ni bilo in ga ni bilo. Kdo je torej kriv, da računi niso bili potrjeni? G. Karol naj torej nikar ne zabavlja zoper svojega kolega, ampak naj raje sebe prime za nos. Zdaj, ko to pišem, so računi za l. 1905 in 1906 pregledani in vse je bilo najdeno v vzornem redu i računi i gospodarstvo g. Miro Perhavca. Pa zakaj je zdaj stvar v redu? Zato, ker smo g. Karola pustili za pregledovalca butelj, za pregledovalca računov pa smo izvolili dva druga. Tak je g. Karl, pa hoče biti kandidat za državni zbor. Le volite ga, a nabavite si tudi »mašinos«, ki bo Karla budila, ko bo spal.

n **Liberalni volivni manevar.** Vipavski naprednjaki bi radi še ostali na krmilu. Karol Majer pa jim je rekel: »Kaj ste neumni, da mislite, da bodo ljudje z vami, ko se upirate razdelitvi gozda?« In posvetilo se je v liberalnih bučah in izmislili so si manevar. Sestavili so nekako spomenico, na katero naj bi se podpisali vsi gozdni opravičenci, da žele, naj se gozd pravično razdeli. Ti pa so rekli, kaj se bomo podpisali, saj smo se že itak opetovano izrekli, da to zahtevamo, naj se podpišejo naprednjaki, ki so do sedaj temu nasprotovali in pošiljali protest na protest na agrarno komisijo. Zato pa je šlo pri nabiranju podpisov naprednjaškemu odposlancu slabo. Konečno je celo nekdo skočil k nabiralcu podpisov in mu iztrgal omenjeno polo iz rok in zbežal. Nabiralec beži ves jezen k županu, župan nad žandarje, žandarji nad fanta, naj dá ono polo nazaj. Fant pa pravi: Prepis že imamo, pa tudi za one vemo, ki so se podpisali, kar smo hoteli, smo dosegli, tu imate nazaj vaš papir. — Ali jih vidite, liberalnih lisjakov! Zdaj pošiljajo popir po občini, da so za razdelitev gozda, ko bodo pa volitve minile, bo pa zavil Hrovatin v ta papir meso kakemu klerikalcu, ki je tako neumen, da ga kupuje pri njem in zopet bo vse pri starem, zdaj je pa seveda treba peska v oči.

n **V Podkraju** je bilo v minolem letu rojenih 41 otrok. Čudno je to, da je bilo kar devet zaporedoma krščenih na ime Alojzij. Ljudje pripovedujejo, da so se v podkrajski okolici po gozdih prikazali volkovi, ki trgajo srne, mesto da bi jih streljali lovci.

Idrijske novice.

i **Predsednik krajnih šolskih svetov** so postali: V Črnem vrhu Filip Rudolf, v Spodnji Idriji Janko Bajec, na Gorah Lovro Lah, na Vojskem Janez Gnezda, v Zireh Anton Kopač.

i **Kmetje**, vam se obljubeje le pogin. Mokraški glavar se je zelo hudoval zavoljo draginje mesa v občinskem odboru in ker je on nekaj predlagal, boste morali, kmetje, prodajati krave zopet po grošu in vole po drva groša. Tudi mleka ne boste podražili, ker bo Kristan napravil v Podroteji hleve in nakupil veliko krav, ki jih bo krmil s samimi otrobi in — mleka bo dovolj. Krave bo molzel kar po električnem toku in tako napeljal, da bo mleko kar samo teklo v Idrijo na trg. Srečno ljudstvo! Tonček ga bo rešil vsake draginje!

i **Mokraški paša** bo res kmalu podjarmil ves svet, ker enega odbornika svojega socialističnega društva »Naprej« ima celo v — Ameriki!

i **Podružnica »Slomškove zveze«** za Idrijsko okolico je imela svoje prvo letošnje zborovanje dne 10. jan. v Spodnji Idriji. Poročal je g. Mihael Zvenik o »Svobodni šoli«. Udeležba je bila obilna. Kdo pa ne bi držal z našimi vrlimi učitelji in učiteljicami.

i **Veselica dekliske Marijine družbe** v Idriji dne 6. jan. je dobro uspela.

i **V nedeljo, dne 20. t. m.** ob 4. uri popoldne je bil shod »Katol. polit. društva« za idrijski okraj v prostorih g. Didiča v Idriji.

i **Iz Črnega vrha nad Idrijo.** V nedeljo, dne 13. t. m. je priredilo naše slov. kat. izobraževalno društvo veselico. Na vspredu je bilo tamburanje, petje, komičen prizor »Kmet in fotograf«, in igra »Sanje«, ter šaljiva dražba. Vsi tamburaši, pevci in igralci so svojo nalogo dobro rešili. Zlasti »Kmet in fotograf« sta napravila veliko burnega smeja. Vdeležba je bila nepričakovano velika. Počastili so nas tudi zunanji gosti iz Cola in prvič tudi iz Podkraja in Idrije. Hvala jim! S to veselico je stopilo slov. kat. izobraž. društvo zopet korak naprej. Velika udeležba je pokazala, da pridobiva naše društvo kljub vsem spletkam in nasprotovanju liberalcev med ljudstvom vedno večje zaupanje. Počasi pa s trdnimi koraki gremo naprej do popolne zmage. Lahko zakličemo: Mi gremo naprej, mi mladi, in vas je strah! — Na Svečnico napravj dekliska Marijina družba veselico. Na svidenje!

n **Preteklo nedeljo je umrl znani trgovec** in gostilničar Andrej Corn v Rožnih ulicah. Pokopali so ga v terek. N. v. m. p!

n **Občina bo ustanovila dve prodajalni za mleko.** Kmetje so hoteli podražiti mleko za 2 kr. na litru iz raznih vzrokov: Draginja sena, večja plačila pomanjkujočim poslom in najemnikom in pa vedno naraščujoči davki. Temu so se uprli možje in rekli: V Idriji bodi cena mleku 8 kr. za liter, kakor doslej. — Zaslug si je stekel v tej stvari Ante Kristan, dvorezen nož! Ob lanskih občinskih volitvah v Idriji je grozil kmetu Kokelju iz Česnic, Poljancu in rudarju Čuku, če bodo šli volit kat. nar. može v 3. razredu, da ne bodo dobili delavcev ob košnji, sedaj jim je hotel vrat zadržniti radi mleka! Lep mož, ki tako razumeva kmetstvo vprašanje! Njegovo geslo je, kmetu in delavcu enakor jaz sam.

ko: daj, daj, daj! Govoriti pa nima drug, ka-
n **Železnico dobimo v Idriji.** Samo to se ne ve, ali bo prišla iz sv. Lucije ali iz Logatca v Idrijo. Ker se Kristan gorko zavzema za to stvar, ni nobenega dvoma, da jo dobimo letos že ob državnozbornskih volitvah, najkasneje pa gotovo ob deželnozbornskih volitvah — na papirju namreč! Kristanova beseda jako izda v Idriji, potem ni treba nobenih skrbi več imeti za železnico. Bolje bi bilo sicer, ko bi skrbel za kak pripraven zrakoplov, pa bi jo lahko v kaki jasni mesečni noči prav mirno popihal iz

našega kotla ter Idriščanom fige kazal, predno jih bodo oni njemu začeli kazati.

n **Hripa (influenca)** močno razsaja po Idriji. Učencev veliko manjka v šoli, pa tudi odrasli jako bolehalo.

n **V petek** je bruhnil ogenj iz dimnika v hiši mesarja A. Ipavca. Dobro, da so bili ljudje takoj na mestu in gasili. Sicer bi se bila lahko velika nesreča pripetila, ker ima Ipavec jako veliko kož pod streho; imel bi občutno škodo, ko bi bile zgorele.

n **Pokračil je župana Šinkovca** iz Bele v »Napreju« naš urednik Ante Kristan. G. Šinkovec je spoštovanja vreden mož ter mu ni treba, da bi delal komplimente pred Kristanom, Rudarji, ne poslušajte Kristana, kadar vas bo farbal o Šinkovcu, ki tistih besed ni govoril, katere mu Ante podtika! G. Šinkovec pa naj si ne jemlje k srcu tega, s čimur ga lepi Tonček obklada.

Od Pivke.

n **Volilcem občine Št. Peter** v premislek. Volilci: Časi so resni, dobro premislite, komu boste oddali svoje glasove. Ali takim, ki zabavljajo zoper prevzvišenega knezoškofa, katoliške duhovnike, zoper katoliški shod, zoper verske pobožnosti ter prisegajo na svoj evangelij »Slovenski Narod« in »Notranjca«? Pomislite, da ste za svojo volitev pred Bogom odgovorni. Ako bodede volili poštene, krščanske može, bodo varovali vaše pravice in pravice božje. Če bi kdo tako nizko padel, da voli nasprotnika svete vere, vreden je pomilovanja. Ogibajte se takih, ki preganjanje duhovnikov in cerkvene svobode na Francoskem odbravajo in ljudstvo sleparijo govoreč, da francoska vlada misli cerkvene zadeve spraviti v red, vere pa ne preganja. Kdor bi takemu dal svoj glas, naj vé, da pomaga k enakim razmeram, kakor so na Francoskem: k razporoki, svobodni šoli, ter preganjanju duhovnikov.

n **Seme brez kali** ali zagorska takutka. Pred šestimi leti so se zvonovi enostavnemu zvoniku zagorske pokopališke cerkve odvezli ter obesili na poleg cerkve prirejeni leseni oder; mislilo se je namreč, da ta zvonik ni več za rabo. Ker pa ta oder ni bil Zagorcem v posebno čast, pri tem pa tudi le trohljivi les, se je moralo misliti na seme, iz kojega bi vzrastle veličasten, lep zvonik. Iz misli nastalo je dejanje. Gospod inženir je namreč pojasnil, da če se hoče imeti podobno stavbo, je treba pripraviti okroglih 1700 gld. Začasno so dobili možje pomisleke, kar ni čudo: za tako in še za mrtve rabljeno, malo stvar je to zagorski občini res skoro nemogoče plačati; lahko pa — so rekli — poskrbi ta turen kakih 20 hiš broječa vasica Drskovče, saj je to v njenem obližju in tudi vsako leto se bere enkrat sv. maša za Drskovčane. Ti naj torej vso stvar oskrbe, mi bomo pa od strani gledali, zaradi pravice na pokopališču, pa naj bo, tudi četrtino bomo prispevali. Posestniki vasi Drskovče so ta občinski sklep po pritožbi zavrgli, Zagorcem pa se je povedalo, da morajo enak del prispevati vsi upravičeni občani. Nasledek vse te taktike pa je, da je stari, zavrzen zvonik, po šestih letih zopet dobil zvonove in je po mali popravji baje še za sto let dober. Drag — za 140 kron — načrt naj bi pa sedanji zagorski voditeljji svojim potomcem ohranili z napisom: to je seme brez kali.

n **Uganka rešena.** V Zagorju so v zadnjem času vpeljali tamošnji napredni voditelji neki gospodarski sestanek, na katerem se podučuje o kmetijstvu in drugih panogah gospodarstva. Ta požrtvovalnost dotičnih gospodarstev se je zdela marsikomu prevelika, zato je postala ta zadeva med ljudstvom resna uganka. Zdaj pa, ko je »Notranjec« povedal, da se bo po zgledu Orehovcev tudi na Pivki poskusila ustanoviti stranka neodvisnih kmetov,

smo z ugibanjem pri kraju. Želeti sicer je, da bi prišli zagorski kmetje do potrebne neodvisnosti pa tudi do spoznanja, da je v Zagorju že dovolj liberalne tarbarije.

n **Nekaj cudnega** se sliši v in okolu Št. Petra. To namrec, da k zadevi bližajoče se občinske volitve očuje mladim liberalcom tamosnji stari g. nadučitelj. Kaj to pomenja, ni še jasno; najbrž se sam gospod ne vé kaj dela.

n **Starisem v prevdarek.** V 52. številki »Notranca« pravi neki učitelj od Pivke, da so starejši soto odiskujoci otroci toliko porečni, da je te učitelju težko krotiti. Po tem izreku »Notranca« bi bilo dobro, da bi prišli starisi sami otroke v šolo učiti. Kaj zasluži učitelj, ki zna mladino tako vzgajati, da je vedno bolj hudobna, o tem naj razmislijo bravci »Domoljuba«.

n **Slavina.** Mnogo zaželjeni vodovod deluje že nad eno leto. Mislili smo, da ne bode zadostovala voda za tri tako velike vasi: Slavina, Koce, Zeje. Po leti jo je res primanjkovalo, vendar je je bilo za silo. Skusnjo je vodovod se precej dobro prestal. Po leti ni bilo 33 dni dežja, razven parkrat malo rose; drugokrat pa ni bilo dežja 25 dni. Za silo torej za kuhno, za živino je je zadostovalo. V jeseni je bila kolavdacija. Po leti je bilo nekaj jeze radi vodovoda, a so bili sami krivi, ker niso dali vsi napraviti zapirac. — Slavina napreduje. Vsako nedeljo in praznik pripeljeta mesarja Gržina in Zaplata meso semkaj iz Sempetra. Prav bi bilo in mnogim ustreženo, če bi ga saj eden še enkrat na teden pripeljal — vsako sredo. — V četrtek zvečer ob polu 8. uri je umrl v Nemški vasi po vsej Pivki dobro znani oče Jožef Povh v 84. letu svoje starosti. Vsem nekda; v Slavini službojocim duhovnikom je v dobrem spominu. Njegove prsi so dičila štiri odlikovanja. Z veseljem je vedno pripovedoval, kako je bilo na Laskem leta 1849. Bil je dolgo let kijačar cerkve sv. Andreja v Nemški vasi, občinski svetovalec nad 30 let pri županiji v Sempetru. Veliko zaslug ima tudi za svoje krasne zasade. Naj v miru počiva stari vojak in dobri mož! — V nedeljo, dne 27. jan. bo občni zbor izobraževalnega društva. Po občnem zboru bo predavanje »Pridite na občni zbor vsi udje!«

Iz raznih krajev Notranjske.

n **V Lazah pri Planini** smo postavili pretečeno leto prijazno cerkvico na čast presv. Srcu Jezusovemu, za katero je izdelal podobarski mojster Fr. Vodnik iz Polhovega Gradca licen oltar. Posebno nam ugaja krasna glavna podoba Srca Jezusovega, a tudi stranski podobi sv. Jožeta in sv. Neže se odlikujeta po lepo ubranih barvah in milem izrazu. Oltar je sicer lesen, a mojster ga je znal tako umetno marmorirati, da se vsakemu zdi, kakor da je sestavljen iz raznovrstnega dragega kamena. Delo samo in zmerna cena mojstra hvali in ga priporoča. Tem potom se srčno zahvalujemo vsem dobrotnikom, kateri so kaj darovali in pomagali k izvršitvi tega podjetja. Bog povrni vsem tisočero.

n **Zopet legar v Postojni.** Nesrečni kmetje notranjski! Najboljšega prijatelja bomo izgubili. Bolan je, legar se ga je lotil, glejte ga, kako zdihuje, kako se zvija, poginil bo, škoda ga bo. Koliko dobrega nam je on storil, koliko liberalne hinavščine nam je odkril. Dokler ni bilo tega v Postojni, nismo tako poznali notranjskih liberalcev, kakor jih sedaj poznamo. In če mu bodo g. Arko ropotali zadnjo uro, kakor so že vjeleni, ker so v deželni zbornici ropotali, kakor dečki na predvečer kakega godu, smo sami krivi, ker ga nismo podpirali. No, pa saj se g. Arkotu ta čast tudi spodobi, ker so mu bili krstni boter, pa naj mu bodo še zadnjo uro odklenkali s kravjim zvoncem. Kaj mislite, vsak teden letati po vaseh od hiše

do hiše, v hudem mrazu, v veliki vročini, pa vedno zastoj, ni čudno, če zbolji, saj mora žalosti zboleti. Še celo pošne nakaznice nam je prinesel, da bi mu dali vsak 4 K, pa nobeden se ne zmeni, da bi mu jih dal. Da, kmet je res nerazsoden kmet, kakor pravijo liberalci. Da pa boste poznali, kdo je ta naš prijatelj, vam povemo: Pavliha »Notranjec« iz Postojne. Eden izmed nerazsodnih kmetov.

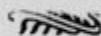
Stajerske novice.

Novo izobraževalno društvo. Na Vurbergu pri Ptujju se je v nedeljo 6. t. m. pri mnogobrojni udeležbi ustanovilo gospodarsko izobraževalno društvo. Izboren, jako dolg govor je imel g. državni poslanec dr. Anton Korošec. Govoril je o pomenu izobrazbe za kmečki stan ter navduševal pričujoče občinstvo, da pristopi h gosp. izobraž. društvu. Vse se je vršilo v najlepšem redu.

Poskušen samomor. 25-letna brezposelna Marija Korošec iz Vrhol doma, je hotela končati svoje življenje s tem, da je v stanovanju svoje sestre v Mariboru pila raztopino fosforja. Našli so jo še pravočasno in jo prepeljali v mestno bolnišnico. Korošec je že večkrat poskusila samomor, a so jo še vedno rešili.

Bikorejske zadruga je osnoval potovalni učitelj M. Jelovšek v St. Janžu pri Spodnjem Dravogradu, v Podgorju, v Smartnem pri Slovenjem Gradcu.

Sv. Peter v Savinjski dolini. Pri nas smo imeli duhovne vaje za dekleta od 7. do 11. t. m. Udeležba je bila jako povoljna. Vodili so duhovne vaje gg. misijonarji. Kličemo jim z veseljem srcem prisrčno zahvalo tudi našemu g. župniku, ker so nam jih preskrbeli.

Nekaj o protialkoholnem gibanju in abstinenci.

(Mladenič A — — a.)

Ker naš vrli »Domoljub« roma vsak teden v tisočih izvodih med slovensko mladino, zato sem se namenil, podati nekaj svojih misli o prekristnem protialkoholnem gibanju in abstinenci med Slovenci.

Pred dobrimi par leti prišla mi je slučajno v roke knjižica: »Vpliv vpijanljivih pijač na človeški organizem« itd. Spisal dr. M. Samec leta 1880. Čital sem jo in zdelo se mi je skoro neverjetna stvar o tej alkoholni kugi. Ne dolgo za tem dobim drugo, kjer se mi še bolj dokazuje škodljivost alkohola. In tako sem dobil pravo željo, se še bolj natanko informirati o tej zadevi. Kjer sem videl ali slišal o kaki protialkoholni knjižici, kar po njej. In tako sem tudi raznesel med mladeniško družbo nekaj misli o alkoholu in abstinenci, tako da so mi prijatelji jeli kar pri vsaki priložnosti očitati besede alkohol — abstinenca. Sprva mi je malo težko delo to, ali počasi, kakor pravi tista pesem: Temu treba se privadit, sprva sicer težko gre, ravno tako je bilo z menoj. Sedaj ni več tako, ampak z veseljem slišim ravno iste besede. Res je, da pred par leti ni bila med priprostim ljudstvom znana beseda alkohol, še manje abstinenca. Ali danes, ko imamo v Ljubljani prekristno društvo »Abstinent«, ko se po raznih krajih ustanavljajo abstinenci krožki, prirejajo protialkoholna zborovanja, sedaj je ta stvar med ljudstvom bolj na jasnem. Sedaj ve skoro vsak otrok, da žganje, vino in pivo je strup. In tega mišljenja sem tudi jaz. Vsakdanja

skušnja nas uči, kaj učini zloraba opojnih pijač. Saj imamo vsak dan zglede, in to vsak v svojem rojstnem kraju, kako deluje neizmerno uživanje alkohola na posameznika in na celo človeško družbo. Koliko družin je nesrečnih, kjer je oče pijanec. Tam ni nobene hišnega reda, in kako tudi, ker je glava družine pijanec. Da, pijančevanje je strašen trinog. Koliko pretepotov, ubojev in samomorov provzroči neizmerno uživanje alkohola. Vzemimo za zgled to-le: Nadelja popoldne je. Po dokončanih molitvah zbere se pred cerkvijo celo krdele mladine. Vsi veseli in prijatelji. Povprašujejo se, kam gremo. Eden in drugi odgovori, na en liter gremo, kaj ne? In tako se spravi ta vesela družba v krčmo. Gostilničar hitro postreže. Vse je veselo. In glej, dostokrat ne mine ura, že je med to prej prijateljsko družbo nastal prepir, pretep in pogosto tudi uboj. Ali ni to resnica, dragi čitatelji? Ali ni temu krivo pijančevanje? Da, resnično, a žalostno. Naj navedem tukaj še en resničen zgled. Ravno ko pišem teh par vrstic, leži v sosednji vasi na Primorskem na mrtvaškem odru 40leten mož krčmar. Kaj se je zgodilo, poslušajte! V nedeljo zvečer okrog 10. ure pride že pijana družba pred krčmo in zahteva, naj krčmar prinese vina. Krčmar se brani in izgovarja, da je prekasno, da vina ne da. In glej! Tolpa se zapodi vanj in v par minutah je bil živ in mrtev. Hudobnež mu je trikrat zaporedoma porinil nož v trebuh. Predstavljajte si, predragi čitatelji, to nesrečno družino, ženo in otroke, ko jim je oče v krvi, mrtev ležal na tleh. Ali ni to grozno! Kdo je zopet tukaj kriv nesreč in hudodelstva, ali ne ravno čez mero zavžito vino — alkohol? Da, res je žalostno, da se je ta kuga tako silno razširila, zlasti med Slovenci. Prav zato moramo z veseljem pozdravljati pojav protialkoholnega gibanja med nami. Našlo se je prekristno sredstvo proti pijančevanju — proti alkoholu. In to orožje je — abstinenca ali zdržnost.

Edino z zdržnostjo je mogoče rešiti pijanca pogube. Pa pregovor pravi: Pijanec se spreobrne, kadar se v jamo zvrne. To je že res, a ne vselej. Zdržnost jih je že dosti spreobrnila, ne da bi se v jamo zvrnili. Le poguma in srčnosti je treba, pa od daleč gledati pisane majolke. Zato pa je potreba, in moramo delati vsi, brez izjeme, na to, da se smisel proti pijančevanju kolikor mogoče razširi med nami. Zato so poklicana tudi naša izobraževalna društva, ki morejo največ koristiti v tej dobri stvari. Prirejajo naj predavanja o škodljivosti alkohola in o abstinenci, naročajo naj časopise in brošure, ki pišejo proti tej kugi. A tudi tabel, slik, ki predočujejo po alkoholu pokvarjene organe človeškega telesa, ne bi smelo pogrešati nobeno društvo. S tem se lahko veliko stori, ko se predstavlja mladini. Tudi prostora za abstinenci krožek ne bi smelo manjkati. Le s tem smemo upati, da se reši alkoholno vprašanje in pa socialno; zakaj brez alkoholnega vprašanja ni socialnega vprašanja. Trezno ljudstvo — trezen delavec, lahko gleda v bodočnost, ne pa pijanec. To je torej moja misel, da se protialkoholno gibanje razširi med delavske mase. Delavci, naročajte si protialkoholne knjižice, vpišite se v društvo »Abstinent« ali v sveto vojsko, in zmaga je gotova. Torej vsi na krov brez izjeme. Se je čas, da se rešimo alkoholizma. Proč z alkoholom! Boj demonu alkoholu! Živela abstinenca!

Op. uredništva: Vrlemu mladeniču-dopisniku lepa hvala. Oglasite se še večkrat!

Pisma iz Amerike.

Pozor izseljenci!

V kolike nevarnosti mnogokrat zaide slovenski izseljenec v tujini nam dokazuje to pismo, ki ga priobčujemo. To zanimivo pismo nam je poslal v uporabo iz Banjaluke v Bosni živeči A. K. oče nesrečnega sina izseljenca v Ameriki.

Glasi se doslovno:

Dragi oče!

Oprostite, da Vam že davno nisem pisal iz tega daljnega kraja. Pisal bi Vam bil že preje, a bil sem v čudnem položaju. Padel sem v veliko nesrečo že junija meseca preteklega leta. Z menoj in dvema tovarišema se je godilo takole: Tu je bila v juniju in juliju huda vročina. Voda je bila slaba in zato smo si trije sosedje naročili piva zase in za fante, katere smo imeli na hrani. Ko so naši poslovođie opazili, da imamo pivo, so začeli prihajati k nam vsak večer in so kar s silo zahtevali od nas piva. Dali smo jim ga, zato so nam pa poslovođie prepustili delo, kakoršno smo hoteli. Ko so to domačini opazili, so bili poslovođie v smrtni nevarnosti. A ker tem niso mogli do živega, so se nas polotili. Tožili so nas, da imamo hotele in salone brez dovoljenja. Nato je šest Angležev to izjavo s prisego potrdilo. Kar naenkrat pridejo z avtomobilom po nas, češ, da moramo k predstojniku. Prišedši v mesto nas biriči odpeljejo v ječo in sicer v take male luknje kot za medvede. Tu smo ležali vsi trije nekaj časa. Čez nekaj dni smo bili na prodaj in sicer vsi trije za 1500 dolarjev, vsak izmed nas je torej stal 500 dolarjev. Ko so nas prišli naši iskat, nas je kupil neki Jud, za vse tri je dal 900 dolarjev. Zaprti so bili tam tudi Hrvatje in Mažari, reveži, ki nimaio nobenega človeka, da bi se zanje potegnili. Moja žena je morala dati Judu tristo dolarjev, da sem bil prost. Pritožili smo se na več sodnij, za stroške smo morali takoj položiti še vsak po 100 dolarjev. Štirikrat smo šli po 45 milj daleč na razpravo. Sedaj je izrečeno sodnijsko, da dohimo denar nazaj. Računam, da bom imel škode nekaj čez 2000 K avstrijske veljave.

Tako pismo.

Sedaj sledi še nekaj podrobnosti namenjenih očetu, zato jih ne priobčujemo. Iz navedenega pisma se razvidi, v kake nevarnosti lahko zaide nehote in nevede tujec v Ameriki. Zato kličemo: Pozor izseljenci!

Dulacna, 13. dec. 1906. Žalostno vest poročam čitateljem »Domoljuba«. Naš rojak Franc Mlinar je skočil ta mesec v takozvano koks peč. Rekel je, da spada pod Logatec, da je tu v Ameriki že 9 let in 9 mesecev bival. Pripovedoval je, da ima doma še mater živo, da ima gozd, ki meri 16 oralov in da je že več denarja poslal domov; on sam pa da mora zgoreti v ognju. In kar je obetal, to je tudi storil. To poročam tebi, dragi »Domoljub«, da boš našel njegove stariše. sai vem, da te povsod prebirajo. Vse naročnike »Domoljubove« pozdravlja Jakob Eložar.

Allouppa (Pa), 15. dec. Dragi mi »Domoljub«! Vedno pogosteje se kaj čita v tvojih novicah od nas Amerikancev, torej mislim, da ne bo odveč, če sprejmeš še iz naše prilazne Aliouppa par vrstic. Tukaj je malo mestece, podobno precej velikemu trgu, vendar se je tukaj naselil priden in delaven Slovenec, tako da nas je zdaj Slovencev tukaj okoli 80. Tudi drugi Slovani so tu, zlasti precej je Slovakov. Največ razum domačinov je Italijanov, no pa teh in vrbceev je sploh povsod dosti. Dela nam ne manjka. Delamo vsi v tovarnah za železo, sedaj pa ravno izdelujejo veliko, novo pivovarno, katera bo dala tudi več ljudem za-

služka. Začeli so tudi še z drugim velikanskim delom. Neko društvo je kupilo 1000 oralov sveta in na tem svetu, ki leži ob New York Central-železnici, bodo sedaj gradili raznovrstne tovarne. V treh letih, se govori, bo ves ta svet pokrit z novimi tovarnami, katere bodo dajale več tisoč delavcem služka. Tukaj Slovenci nimamo svoje cerkve, ker nas je premalo. Hodimo pa k sv. maši ob nedeljah v angleško katoliško cerkev, da tako zadoštimo svoji verski dolžnosti. Kar se pa tiče spovedi, porok, krstov in druge verske zadeve, se zatečemo v bližnje nam mesto Pittsburg, kjer nam slovenski duhovnik, g. Mertel vse oskrbi. Tudi podpornega društva še nimamo, kakor Slovenci v drugih mestih po širni Ameriki. Ne vem kdaj bomo v tem oziru kaj napredovali. Beremo pa radi lepe naše slovenske amerikske liste, kakor »Amerikanski Slovenec«, »Nova Domovina«, »Glas Naroda« in druge. Seveda je pri nas, kakor menda povsod tudi par oseb, ki jim ni mar drugo kot prepri in radi bi se šli za Amerikance, pa oni sploh ne vedo in ne razumejo, kaj mora človek znati in tudi spolnovati, da ga res Amerika sprejme za svojega državljana, no pa za take se nameten slovenski delavec ne zmeni, naj le ostanejo v svoji neumnosti, ker tako želijo. Konečno pozdravljam vse bralce »Domoljuba« in jim želim veselo novo leto! I. H., slovenski Američan.

Chisholm, dné 18. dec. Spremi dragi »Domoljub« par vrstic starega prijatelja. Tudi nasebine od svojega starega prijatelja. Tudi sem k nam priromal po edenkrat na teden. Vsak Slovenec ga rad prebira. Da bi ga tudi le vsi naročili. Malo manj pilače, pa je list plačan. Slovencev biva tukaj na Chisholmu okoli 2000. Delajo skoro vsi po rudnikih, navadna plača je dva dolaria na deset ur. Tukajšnji katoličani zida'o lepo hišo božjo, katera bo kmalu dodelana. Stala bo okrog 12.000 dolarjev. Imamo tudi slovenskega duhovnika, ki je sicer rodom Nемеc, pa se je kaj hitro priučil slovenskega jezika, sedaj nam vsako nedeljo v slovenskem jeziku oznanja božjo besedo. Sedaj smo dobili tudi slovenskega organista. Omenim naj še tukajšnji društvi, spada očij k K. S. K. Jednoti, štajersko društvo pres. Srca Jezusovega in novo ustanovljeno kraniško dr. Friderika Barage, ki iako lepo napreduje. Ključem vsem rojakom: Z Bogom! Naročaito in berite vrlega »Domoljuba«, zlasti še po loški dolini. A. K.

Slovenska gospodinjá.

Kako ti le ravnati s posli.

»S posli je križ!« ta vzkliz se čuje dandanes skoro vedno in povsod. Res ni lahko ž nímí, vendar pa, ako si pridna in potrpežljiva, ako znaš zatajiti včasih tudi samo sebe, ti ne bo tako težko pridobiti noslov zase in za hišo. Blagor oni hiši, kjer delajo gospodar in posli v soglasju in slogi. Kako mirno se živi v njej, kako raste njen vgléd in njeno blagostanje!

Izbran'e noslov. V človeško srce pogledati nam ni dano, zato tudi ne moreš do ničice natanko vedeti, ieli posel, katerega jemlješ, dober ali ne. Toda sai se že na licu zrcali človeška duša. Ako vidiš da je nosel dobrovoljen, pošten in snažen, vzemi ga v unanij, da se bo vsemu, kar ni in kar ne zna, kmalu priučil. Najbolje je, če si vjzameš kako mlado dekle, ki še ni dosti drugod služila. Izuči jo po svoje, potrpežljivo jo opomni na vse, kar ne naredi pravilno in ne zahtevaj preveč. Od časa do časa ji povečaj prvotno ma'šno plačo, v kolikor to zasluži storjeno delo. Na hvaležnost se ne zanašaj nikdar misleč: izučila sem jo, biti mi

mora hvaležna in služiti za manjše plačilo kot bo služila drugje. Denar dandanes vleče in vsak posel si poišče službe tam, kjer je boljše plačan. Ako boš tudi navajala mlado srce k lepemu čednostnemu življenju, vzgojila si boš posla, ki bo sreča za tvojo hišo.

Če jeml'eš posla, ki je doslej služil drugje, ne izprašuj ga radovedno, kako je v drugih hišah, kakšni so ljudje, hrana itd.

Pri vstopu v službo vsakemu poslu natančno odkaži odmerjeno mu delo in povej, kako hočeš imeti izvršeno. Ako imaš več, poslov v hiši, mora imeti vsak svoje odločeno delo da se ne zanašajo drug na drugega — delo pa čaka do noči. Le tam se vrši vse naglo in mirno, kjer sleherni ve, kaj mu je storiti ob vsaki uri. Ako podučuješ novinca, vmisli se v njegov položaj in ne zahtevaj sto reči na enkrat, ne priveduj mu v eni sapi, to pa to hočem to nočem. Sam pokaži kako hočeš imeti. Pozneje pazi, se li dela tako kot si pokazala.

Ako se delo izvrši pravilno in natančno, je vredno pohvale; prvi ponesrečeni poizkus še ne zasluži graje. Povej, zakaj je delo slabo in pustí da se kmalu zopet na novo poizkusi. Nepravilno bi bilo, če bi rajši sama naredila, kot še enkrat pokazala poslu. Ako učiš mlado dekle kuhati, pusti jo kolikor mogoče delati samostojno. Če jo boš imela samo za to, da ti bo podajala stvari v roke, se ne bo nikoli izučila in nikdar ne bo delala z veseljem.

Ako dobiš posla ki je že drugje služil, pusti ga vsako stvar narediti tako kot je bil navajen doslej, le če ti ni kaj posebno po volji, povej kako naj izvršuje delo nadalje.

Mnogo potrpežljivosti je pri vsem tem treba. Zelo napačno bi bilo, če bi vsako slabo storjeno delo ne pustila v drugo več izvršiti poslu, ampak bi ga naredila sama. S tem bi le posle silno razvadila, marsikaterega tudi užalila. Navajala bi jih k površnosti in lenobi. — Tudi vedni opomini in vedno ponavljanje ene in iste stvari ni dobro. Posel naj se navadí misliti in delati samostojno.

Da se ne vtihotapi površnost v delo, morajo posli vedeti, da njih delo vedno opazuješ. Kadar vidiš, da se kaj posel res potrují in pridno dela, pohvali ga.

S tem mu delaš veselje do dela. Kadar pa koga gralaš, ne stori tega v pričo drugih. Če imaš več poslov, bodi z vsemi enako dobra, napram vsem pravična.

Kadar men'avaš dekle, mora ona, ki odide, vse prostore in vse orodje temeljito osnažiti, da novinka dobi vse v najlepšem redu in vé, kako je tudi njej treba snažiti.

(Dalje prihodnjič.)

Tovarna za stole
Franceta Šigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence. Ilustrovani cenik pošlje se na zahtevo 2805 26-2 zastonj in franko

A. Šarabon v Ljubljani
tik svetega Petra cerkve.

T. ovina s špeciirskim blagom, moko, žganjem in d'željnimi pridelki na drobno in debelo. Velika zaloga istrskega in laškega **brinja**, fig in sliv za žganjekubo. Ob času setve najboljša, zajamčeno zanesljivo kaljiva travna, žitna, deteljna in vrtna **semena**. Dobi se tudi klajno apno in redni prašek za živino. Najnižje cene, poštena in točna postrežba.

479 26-24

Nov stroj za cestno železnico. V Parizu so izumili nov stroj, ki ga goni komprimiran zrak. Stroj stoji na osmih kolesih in na vsakem koncu je prostor za mehanika-voznika. Med prvimi in drugimi štirimi kolesi sta po dva motorja v dvojnih cilindrih. Od vsakih dveh cilindrov ima eden visoki tlak 20 kg pritiska na cm²) in drugi nizki tlak (10 kg na cm²). Vse druge varnostne priprave kakor manometri (mera za zračni tlak) in razni ventili so seveda primerno urejeni. Novi stroj bodo rabili za enkrat pri cestni železnici v Parizu in sicer tam, kjer bi se slučajno električni tok pretrgal.

»Oče čebelarjev«, župnik dr. Dzierzon je umrl v pruski Šleziji, star nad 95 let. Dzierzon je oče novega čebelarstva. Vseučilišče v Monakovem ga je za njegove zasluge imenovala za častnega doktorja.

Navadno ribje olje

je tako zopernega vonja in okusa in tako težko prebavljivo, da pri otrocih in kočljivih bolnikih večkrat ne more priti v poštev. Velika redčina in zdravilna moč, ki jo ima, kot dokazano, ribje olje, je dandanes dostopna vsakomur, kajti v obliki Scott-ove emulzije je ribje olje oproščeno svojih zopernih lastnosti. Scott-ova emulzija je popolno okusna, lahko prebavljiva in trikrat tako učinkujoča kakor navadno ribje olje. Scott-ova emulzija ne povzroča nikdar najmanjših težkoč in vedno dobro učinkuje.

Ribič z velikim doršom je poroštvo za pristen Scottov izdelek.

Kdor se sklicuje na naš list in pošlje 75 vin v znakah, mu pošlje steklenico za poskušnjo 2184

Fron Steinschneider, lekarnar
Dunaj IV., Margaretenstrasse 31,92.

Cena izvorni steklenici 2 K 50 v.
Dobiva se v vseh lekarnah.

Vsaj nekaj. »Oh, vse je izgubljeno. Rekel sem tvojemu očetu, da brez tebe ne morem živeti.« — »In on?« — »Bode že bojda za mejo pogreb plačal.«

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

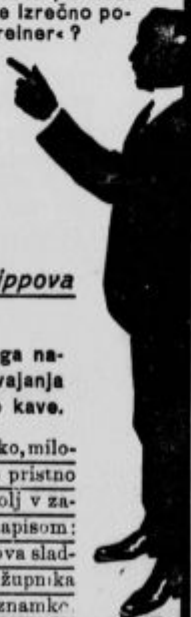
Ker se vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega pridelovanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

rihodnja številka »DOMOLJUB« izide dne 31. januarja 1907.

Dunaj,	12	januarja	19	69	83	67	31
Gradec,	12	januarja	10	8	86	44	59
Trst,	5	januarja	63	85	2	70	53
Linc,	8	januarja	37	15	81	22	14

Semenska trgovina

odlikovana in edina na Kranjskem strokovno urejena, ki ima nad 460 vrst najboljših poljskih zelenjadnih in cvetličnih semen, za katerih kakovost se jamči.

Ravno tu se izdelujejo sveži ter suhi venci in šopki s trakovi in napisi, in se dobe mnogovrstne cvetlice v loncih, kakor tudi vsi v to stroko spadajoči predmeti po prav nizkih cenah.

Cenik za leto 1907 se dobi brezplačno. Za obilna naročila se priporoča velespoštovanjem 2920 10-4

Alojzij Korsika, Ljubljana.

Cerkovnikova služba se odda do 13. februarja tega leta. Občine plačajo 240 K. Gradaški beneficij 60 K. Od maš, porok, pogreb, krstov itd. je zaslužek posebej. Za stanovanje mora skrbeti sam. Župni urad v Podzemlji 4. januarja 1907. 54

Na grajščini Dol pri Ljubljani 40 sprejme pošten in marljiv. 143 2 1

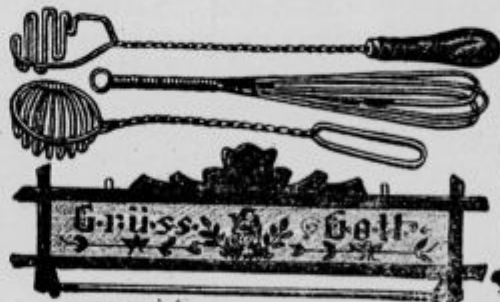
oskrbnik,

ki naj bi bil več vrtnarstvu. Plača po dogovoru. Ponudbe s spričevali sprejema FRAN RAJDIČA v Sodražici.

Stepalnik, žličar za omoke, priprava za krompir vse 3 komade za 25 kr. Držalo za brisačo, umetno izrezljano in vezeno s steklom 25 kr.

Revolucijo

je povzročila velkanska kupčija naštetih stvari po 25 kr. Da omogočim tudi onim, ki bivajo po deželi, nakup teh neverjetno cenib rečij, sem izdal cenike z nekaj tisoč naslikanih stvari po 25 kr.; vsakomur poštine prosto, kateri

dobiva se tudi blago po višji cenil. Razpošiljam te cenike na zahtevanje postane gotovo moj odjemalec. 2236 16

Izvozna hiša Hermann Auer, Dunaj, IX./2. Nussdorferstr. 3.—X. (krščanska tvrda).

Friderika Halapi-Ja lekarna pri apostolu, Budapešta VIII. József-körut 64 46 dobiva vsak dan iz vseh delov dežele kakor tudi iz inozemstva priznana pisma takih na pljučih in prsih obolelih, ki so bili ozdravljeni z uporabo v Angliji z zlato svetinjo odlikovanega Halapijevega TUBERINA. Tukaj nekaj priznanil: 3 5 b

Vaše blagorodje! Pošljite mi še 3 steklenice Halapijevega »Tuberina«. Prav dobro mi je dejalo Viktorija Helmberber, Winkl p. Kapfenberg.

Cenil gospod lekarnar! Pošljite prosim še 2 steklenici »Tuberina« po 5 kron eno. Po prvi steklenici je prenehala kašelj, telo je dobilo novo moč, slez se je razkrojila. H. Ivan Gotthardleitner, Kremsthal.

Cenil gospod lekarnar! Prejel sem steklenico za poskušnjo in ker čutil izboljšanje, prosim, pošljite mi po povzetju še eno večjo steklenico na naslov Janez Kastenhofer na graščini Tiefenbach, Ternberg.

Blag. gosp. F. Halapi! Na cenil. dopis Vam odgovorim, da je Tuberin prav dobro učinkoval. Slez je razredčena in se lažje odkašljam. Počasneje bo šlo, ker me tuberkuloza že hudo napada. Pošljite še 3 velike steklenice po 5 kron Martin Streng, Pitten, Niža Avstrija.

Tot preizkušeno sredstvo proti boleznim v prsih, kašlju, kateru v pljučih, prehladu, boleznim v grlu itd. v steklenici K 3.— velika steklenica K 5.— pošilja po povzetju sil če se denar pošlje naprej, Friderika Halapi-Ja lekarna pri apostolu, Budapest VIII., József körut 64 46.

Pozor, kmetje in fantje! v moji lekarniški praksi, katero izvršujem že 2. let, se mi je posrečilo, sčasoma iznajti sredstvo za rast brk in las, proti izpadanju las in za odstranitev prhljaja (luskin) na glavi, to je Kaporil št. 1. Cena (hranko na veselo pošto): 1 lončič 3 K 90 v. 2 lončka 1 K. Prosim, da se naroči samo od mene. Naslov je: P. Juršič, lekarnar v Pakracu št. 65 Slavonija. Denar se pošlje naprej ali s poštним povzetjem 2643 10-6

Vsestransko hvalo in priznanje je dosegel letošnji

Koledar

za kmetovalca 1907.

Uredil deželni nadzornik J. Legvart.

Il. zelo popolnejši letnik z vsebino: Kratek opis umne živinoreje: zlata pravila živinoreji, krmiljenje goveje živine in prašičev.

Prašičjereja, mlekarstvo, preiskovanje mleka, bolezni mleka. Obdelovanje travnikov, naprava in osuševanje travnikov, umetna in naravna gnojila. Sadjereja, naprava sadovnjaka. Vinoreja, priprava dobrega vina. Kmet. zakoni. Hmeljarstvo. Preračunjenje v kile, orale in hektarje Koledar, sejmi in še mnogo drugega.

Vezen je letos v posebno močno platno. Cena s pošto K 1.80, in se naroča pri Ivanu Bonaču v Ljubljani.

Vsled prihranitve dragega povzetja se naj znesek naprej dopoljuje. 37 2

Noben vesten gospodar naj ne bo brez tega potrebnega koledarja.

Svete podobe v steklenem poklopu 15 cm višine, soke prekrasne 25 kr.

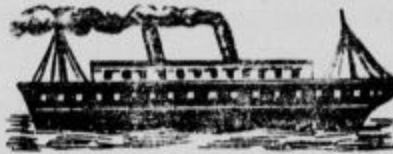

Slovinci i Domača tvrdka prodaja snovi za napravo fine in okusne domače pijače

za na tropine, drožil in na vodo. Snovi so naravne in zato popolnoma neškodljive. Dobro je pijačo pozimi narediti, da se do spomladi uleži. — Cene so: I. vrste glid 8-15, II. vrste glid 7-20, III. vrste glid 5-90. **Fr. Humljak**, trgovina z špec. blagom, delikatesami in poljskimi pridelki. **Gradec**, Auenbruggerjeva ulica 26. 2424 4

Učenca za kovaški obrt sprejme takoj po dogovoru **Jan. Videmšeg**, kovač **Vodice** na Gorenjskem. 126

Gramoza okoli 1000 m³ treba pripraviti. Štunik je že odprt. Kdor želi delo prevzeti naj se oglasi pri **Jan. Steblaj**, **Studenec-Ig 18.** 9 3-3

„Kunard Line“ Trst-New-York in najpripravnejša, najcenejša in najboljša pot iz Ljubljane v severno Ameriko, ker to ni dolgotrajne mučne vožnje po raznih železnih, nobenega prevozanja ne prenočevanja in sploh nobenih posrtnih stroškov meji potjo. Parniki so prostorni, vsi ni, srčni in snatni; vozijo vsake 14 dni. Hrana in postrežba najboljša. Pojasnila daje in karta prodaja glavni zastopnik 3004 38

Andrej Odiassek, Ljubljana, Slomškove ulice 25, poleg cerkve Srca Jezusovega.

Dva vajenca, zvesta in poštena za kovaško **Valentin Urbančič**, kovaški mojster v **Ljubljani**, Dolenjska cesta št. 1. 141

Pozor, kmetice in dekleta! V m. j. lekarniški praksi, k-teru izvršujem že čez 20 let, posrčilo se mi je, iznajti najboljšo sredstvo za rast las, to je **Kaplor št. II.** Ista deluje, da postanejo lasje gosti do glavi in odstranjuje prhljaj (luskinje) na glavi. Cena (franko na vsak pošto) je: 1 lončič 3 K 6 v, 2 lončiča 5 K. Treba, da si vsaka obitelj naroči. — Prosim, da se naroči samo od mene pod naslovom: **P. Juričič**, lekarnar, **Pakrač št. 63**, **Slavonija**. Denar se pošlje naprej ali s poštanim povzetjem. 2643 10-7

1 pomočnika sprejme **Franco Bizjak**, čevljarski mojster, **Borovnica**. 103 2-2

Fr. Čuden

urar in trgovec na drobno in debelo v

Ljubljani.

Edini zastopnik švicarskih tovarn „Union“.

Najnižje cene.

Lepi novi ceniki na zahtevo tudi poštne prosto. 997 20

Potniki v Ameriko kateri želijo dobro, po ceni in za nestljivo potevati naj se obrnejo na **Simona Šmetetza** v **Ljubljani Kolodvorske ulice 20.** Pojasnila daje se brezplačno.

!! Največji uspeh nove dobe!!
je sloviti

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILIJONI.

Vpisana varstvena znamka.

Daje **snežno belo in popolno brez duha** perilo in izredno **varuje** platenino. Brez mila sode ali drugih pridakov se rabi prav po navodilu. Pristen samo v izvornih zavojih z gorenjo varstveno znamko. 2197 16-7

250 gramov-zavoj po 16 vin.

500 " " " **30** "
1 kg " " " **56** "

Noben zavoj brez gorenje varstvene znamke ni moj izdelek in preti z njo nevarnost, da se pokvari perilo.

Dobiva se v vseh drogerijah, trgovinah s kolonijalnim blagom, lekarnah in trgovinah z milom.

Na debelo pri L. Miniosu na Dunaju, I. Mülkerbastel 3.

Sirolin

Povečuje siast do jedi in teže telesa, odstranjuje kašelj, izmetavanje gnoja, močno potenje. 2209 D 44-27

Prporočajo vsak dan pri pljučnih boleznih, katarh oslovskemu kašlju, škrofulozni, influenci, mnogostevni profesorji in zdravniki.

F. Hoffmann - La Roche & Co.,
Basel (Švica).

„Roche“

Dobiva se z zdravniškim receptom po 4 K steklenica.

Ker se ponujajo manj vredna ponarejanja, prosimo zahtevajte vedno: izviral zavitek „Roche“.

